

asi

• ASSEMBLY SUPPORT INITIATIVE
NEWSLETTER
OCAK 2006, NO 20

Kosova nihayi statusu hakkındaki muzakereler basliyor

osce
Mission in Kosovo

Editörden

ASI Bülteni'nin bu sayısı, Kosova'nın gelecekteki statüsünün saptanması sürecinin başlaması, Kosova Meclisi'nin rolü ve müzakere becerilerinin güçlendirilmesine adanmış bulunmaktadır.

Standardların değerlendirilmesi ve 2005 yılının Eylül ayında Büyükelçi Eide tarafından Kosova'daki sorunun kapsamlı olarak görüşülmesinden sonra, Kosova tarihi bir safhaya - dönemece girmiş bulunmaktadır. 24 Ekim 2005 tarihinde BM Güvenlik Konseyi, Kosova'nın nihayi statüsüne ilişkin müzakerelerin başlaması önerisini destekledi. Finlandiya'nın eski Başkanı Martti Ahtissari Statüs Görüşmeleri ile ilgili özel temsilci olarak atandı. Temas Grubu statüs sürecinin saptanmasına ilişkin on Rehber İlkeyi yayınladı. 22 Kasım tarihinde Sn Ahtissari, yardımcısı Albert Rohan ile birlikte Kosova'ya gelerek Kosova Delegasyonu ile ilk toplantısını yaptı.

Daha önce Kosova Delegasyonu birkaç defa bir araya gelerek genel öneriler ve görüşmelerle ilgili politik seçenekler ile uyumlu olan strükrürleri saptadı. 17 Kasım tarihinde Kosova Meclisi, BM Güvenlik Konseyi tarafından saptandıktan sonra gerçekleştirilmiş olmasına ilişkin ilkeleri saptayan Rezolüsyonu onayladı.

Statüs ile ilgili politik ve diplomatik eylemler kapsamında yoğun bir hazırlık çalışmasının yapılması, strateji gelişimi ve müzakere becerileri de istenecektir. 30 Ekim ila 30 Kasım tarihleri arasında, Kosova-Arnavut ve Kosova Sırp siyasetçileri kendi müzakere becerilerini güçlendirme doğrultusunda yoğun bir şekilde çalıştılar. Meclis milletvekilleri, hükümet uzmanları, politik parti temsilcileri Fletcher Hukuk ve Diplomasiye Okulu, Uluslararası Kamuoyu Yasası ve Politik Grup ile AGİT'in Kosova Misyonu'nun düzenlemiş olduğu birkaç olaya katıldılar.

ASI Bülteni'nin bu sayısı, müzakerelerle ilgili diplomatik ve politik süreci olduğu gibi Kosova Meclisinin rolü, müzakerelerin hazırlıklarıyla ilgili destek programı görgülerini yansıtmaktadır. Bu sayıda birkaç kilitse doküman olduğu gibi süreç ile ilgili farklı düşünceleri yansıtan düşüncelerden bölümler de yer almaktadır. Bunları ilginç bulacağınızı umut ediyor ve bunlarla ilgili düşüncelerinizi bekliyoruz.

Franklin De Vrieze,

Meclisi Destek Girişimi Koordinatörü.

3. Kosova: Bir Avrupa meydan okuması

Veton Surroi

4. Müzakereler ve statüs görüşmelerinde Meclis anahtarı

Ramush Tahiri

5. Kosova için karar verici bir dönem

Mark Dickinson

6. Ambasadör Werner Wnendt'in müzakere becerileri programı ile ilgili açılış konuşması**8. Değişim Dizisi: Başarılı bir değişimin esası**

Roelf Meyer

10. Simülasyon yoluyla müzakere becerilerinin zenginleştirilmesi, Yasa tasarılarının hazırlanması

Paul Williams

11. Fletcher Okulu Yasa ve Diplomasi Bölümü, Kosovalı Arnavut ile Sırp liderlere müzakerelere ilişkin eğitim temin etti

Eileen Babbitt

12. "Sırp'lar sadece sorunun bir parçası değil, onlar aynı zamanda çözümün de bir parçasıdır"

Biserka Ivanoviç

13. Temel hedefimiz: Belgelerin ve kültür değerlerimizin Kosova'ya geri çevrilmesi

Astrit Haraqija

14. Temas Grubu'nun Kosova Statüsünün saptanmasına değin Rehber İlkeleri**16. TAB Dis İsleri Bakanların Konseyi'nden Kosova hakkındaki neticeleri****17. Kosova Meclisi Rezolüsyonu****18. Kosova delegasyonunun, Kosova'nın nihayi statüsüne ilişkin BM Genel Sekreteri Özel Temsilcisi Martti Ahtisaari'ye sunduğu doküman****20. Müzakereler: Selfdeterminasyon hakkına karşı**

Albin Kurti

22. Meclis'te son gelişmeler

Franklin De Vrieze

2005 yılının Ekim ayında Kosova ile ilgili statüs müzakereleri başlamadan ewel Kosova'daki durumu değerlendirmek amacıyla 24 AGİT Büyükelçisi iki günlük bir ziyaret süresi içerisinde brifinglere ve toplantılara katıldı. Delegasyon, Kosova'nın tüm toplumlari liderleri ile olduğu gibi birkaç uluslar arası örgütleri seferiyle de görüştü.

Kosova: Bir Avrupa meydan okuması

Veton Surroi, Statüs Müzakereleri Kosova Delegasyonu üyesi

Kosova sorunu Avrupa'nın yeni dış politikasının sembolü haline gelebilir. Daha doğrusu, Avrupa Birliği'nin ilerde oluşturulması beklenen Dışişleri Bakanlığı'nın imzasını taşıyacak ilk başarısı olabilir.

Bu yıl Avrupa Birliği'nde cereyan eden bazı olaylar gelecekteki olayların akışlarına işaret eden bazı olgular içermiştir. Avrupa Anayasası ile ilgili Fransa ve Hollanda'da gerçekleşen referandum sonuçları hızlı bir gelişmeye karşı bir çekimserliği ifade etmektedir. Bu Anayasa metninde 25 Avrupa ülkesi adına ortak bir Avrupa Dış Politikası Bakanlığı'nın oluşturulması da öngörülmüyordu.

Bundansadece birkaç ay sonra, Amerikan ve Rus desteğini arkasına alarak Birleşmiş Milletler Örgütü, Kosova'nın nihayi çözüme kavuşmasında Avrupa Birliği'nin kilitsel rol üstlenmesi kararına vardı.

1998-1999 yıllarında Kosova'da yaşananlar, Hırvatistan ve Bosna Hersek örneklerinden sonra, Avrupa'da problemlerin çözülmesi için Amerikanın öncü rolüne ihtiyaç olduğunu doğrulamıştır. 2005 yılında Avrupa ve Amerika arasında varılan mutabakata göre, Kosova'nın Amerikan açısından stratejik çıkar taşıyan bir bölge olmasının saptanması yanı sıra Kosova gibi "küçük" sorunlar sadece ilgilenmesi değil, kıtanın yüzünde değişikliklere de

hitab etmektedir. Elbette ki bu Kosova sorunuyla ilgili mevcut olan status-quo'yu aşan Amerikan diplomasininin bir inisiyativini ile mümkündür.

Bir politik kaliteden diğerine geçişle Avrupalılar daha şimdiden tanışmışlardır. AB'nin Kosova'ya ait politikaları, kaba bir şekliyle de olsa BMÖ misyonu için fonların temin edilmesinden ibaretti. Daha başka sözlerle büyük miktarda AB tarafından temin edilen fonları BMÖ bürokratları harcamışlardır. En büyük paradoksu ise, bu araçların hiçbir sorumluluğu olmayan AB'nin kamuoyu önünde onlardan sorumlu tutulması oluşturmaktadır. Bu yönde somut örneği KEK için harcanan paralar oluşturmaktadır. Bu yönde yarım milyar euro civarındaki harcamalar için alınan politik kararlar UNMIK tarafından alınmış olmasına rağmen paraların tamamı AB'ye aitti. Buna rağmen altı yıl sonra yeterli miktarda elektrik enerjisi sağlanmadığı yüzünden halk bunun sorumlusu olarak AB'yi görmektedir.

Aslında AB diğer ülkeleri yönetmeyi beceremiyor ve bunu hiç bir zaman da yapmamıştır. (Söz buradayken BMÖ de bu işi iyi yaptığı pek söylenemez, ancak bu bir başka hikayedir). Geçen dönemlerde AB'nin gücü değişik toplumlara baskı uygulayarak değil onlar için çekici olarak dönüşüm (transformasyon) yapmalarını

sağlamaktan ibarettir. Sağ diktatörlüklerden kurtulan İspanya, Portekiz ve Yunanistan'dan Sovyet şemsiyesi altında olan Orta Avrupa ve Baltik devletlerine kadar tüm bu toplumlarda dönüşüm sürecinin gerçekleşmesinde AB yardım sunarak onların ekonomik ve politik sistemlerinde değişikliklere maddi yardımlarda bulunmuştur.

Bu paradigma - dizi Kosova'da uygulanmamıştır. AB, BMÖ'nün iyi fonksiyon etmeyen bir sistemine dönüşmüş durumundaydı. Şimdi ise değişme zamanıdır; işletmecilikten şart koşmaya kadarki toplam felsefenin değişmesi gerekir.

Aslında bir nevi şartlar politikası değişik bir düzeyde de olsa başlamış bulunmaktadır. Avrupa Birliği'nin (Stabilization and Association Pact) olarak adlandırılan İstikralkatılım Paketi adı altındandaki sürecinde üç

model mevcuttur. AB aday ülkesi olabilmeden önce burası bir nevi bekleme oldası olarak da nitelendirilebilir. Batı Balkanlarda bulunan tüm ülkeler, aday olmadan önce bu süreçten geçerek gerekli koşulları yerine getirmelidirler. Bu modellerden normal olarak diyebileceğimiz model Hırvatistan, Makedonya ve Arnavutluk örneğinde kullanıldı. Paralel olarak adlandırılan ikinci bir model ise Sırbistan ile Karadağ örneğinde kullanıldı; burada mevcut olan iki kanalden birisi Sırbistan, diğeri ise Kara Dağ için öngörülmektedir. "İzleme mekanizmi" olarak adlandırılan üçüncü yöntem ise Kosova için öngörüldü.

Bu üç model Kosova statüsü ile beraber Avrupa'ya entegrasyon hızının paralel olarak akışını sergilemektedir. Bu ise sembolik olan bir jest örneğinde de ayan olarak görülmektedir. Kosova'nın statüs müzakerelerine yeşil

Devamı...sayfada 7

Müzakereler ve statüs görüşmelerinde Meclis anahtarı

Ramush Tahiri, Meclis Başkanı yüksek danışmanı

Kosova'nın gelecekteki statüsünün saptanması için yapılacak olan müzakerelerde Kosova Meclisi'nin rolü ne olacaktır. Meclis'in Müzakere Grubu ile rolü ne düzeyde olacaktır. Meclis'in karar getirme sürecinde, uzlaşma sürecinde ve platformlar ile diğer dokümanların hazırlanmasındaki rolü ne olacaktır.

Kosova'da altı yıl süren uluslararası administrasyonundan sonra en nihayet Kosova'nın nihayi statüsünün saptanması süreci başladı. Kosova'nın uluslararası yönetimin uygulanmasına ait esas dokümanı ile uyumludur. Bu, aynı zamanda çözümlenmeyecek gibi görünen Kosova sorununun uluslararası hedeflerine uyumlu olmasıyla birlikte, Kosova'yı bir istikrarlık faktörü, insanların etnik kökenine bakılmayarak tüm vatandaşlara hak ve özgürlüklerin temin edildiği bir devleti olması ve nihayetinde Kosova vatandaşlarının istemleri ile de uyumludur.

Genel bir kaniya göre çözüme kavuşturulmamış olan bir Kosova sorunu böyle devam edemez, ayrıca istikrarı da temin edemez; onun için onun değiştirilmesi gerekir.

Bundan dolayı müzakereler sürecinin başlatılmasına değin karar alındı ve onun Kosova'nın statüsüyle ilgili bir karar veya sözleşme ile sona ermesi beklenmektedir. Tüm ilgili taraflar müzakerelere katılacak ekipleri de belirlemiş bulunmaktadır.

Kosova vatandaşlarının ve tümyörenine geleceği açısından önem arz eden bu kararverici problem karşısında Kosova enstitü ve organlarının görev ve sorumlulukları meselesi ortaya çıkmaktadır. Görüşmeler çerçevesini belirleyen birkaç ilke ve kriterinin Temas Grubu tarafından saptandığını ve bu müzakerelerin iki ulus arasında bir müzakere olmayıp bir yörenin ve orada yaşayan vatandaşların geleceklerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bir görüşme olduğundan hareket ederek, Kosova halkının en yüksek

organı olan Kosova Meclisi büyük sorumluluk önünde bulunmaktadır. Kosova Meclisi'nde 17 politik parti yanı sıra tüm etnik gruplar ve Kosova toplumunun tüm katmanlarının temsil edildiği de gözden kaçmamalıdır.

Görüşmelerle ilgili Platform ve ilerdeki statüsün belirlenmesine ilişkin Platformun oluşturulmasında kendi görev ve sorumluluklarının Kosova Meclisi'nin layık olduğu şekilde yerine getireceğine asla şüphemiz olmaksızın Müzakere Ekibinin seçilmesi ve ilgili anlaşma ve sözleşmelerin kabulü ve onaylanması alanında gendine düşen görevi de yerine getirecektir. Bu müzakerelere doğrudan katılmak için Kosova Meclisi ve Hükümetinin gerekli kapasitelere sahip olduğundan, özellikle görüşme ve müzakerelerin konusu olan meselelerde somut yardım ve hazırlıklar konusunda gereken desteklerini sunmalıdırlar.

Kosova Başkanı önerisine göre Müzakere Ekibi oluşumunun Kosova Meclisi tarafından onaylanması, Kosova'nın Bağımsız ve Egemen bir Devlet Olması yönünde Halkın İradesine ilişkin Rezolüsyonun onaylanması, ve Meclis Başkanı sıfatıyla müzakerelerde Meclisin de temsil edilmesi, Meclisin anayasal rolünü daha da pekiştirip Kosova'nın kaderiyle ilgili tüm kararverici

meselelere aktif katılımını mümkün kılmaktadır.

Müzakere Ekibinin üç enstitü temsilcilerinden oluşması ve yapısında cumhurbaşkanı, başbakan ve Meclis başkanı yanı sıra iki muhalefet parti temsilcilerinden oluşmaktadır. Çünkü, bu sayede onun Meclis ile uyuşması sağlanarak Ekip tarafından görüşülmek üzere Meclise gelecek olan malzeme veya Meclis milletvekilleri tarafından ileri sürülecek muhtemel sorularla ilgili oylamanın yapılmasında gereken oylar da temin edilmektedir.

Kosova Meclisi çalışma gruplarının çalışmalarına kendi komisyonları vasiyetiyle veya belli alanların uzmanları olan milletvekillerinin çalışmaları vasiyetiyle katılacaktır. Diğer yandan çalışma mekanları, teknik koşullar ve kendi administrasyonunun desteğini de sağlayacaktır.

Kosova'nın meşru enstitülerinin ve özellikle Kosova Meclisi'nin, Kosova'nın ilerideki statüsüyle ilgili müzakere sürecine katılımı kaçınılmazdır. Demokratik ve serbest seçimlerden sonra halkın iradesini temsil ettikleri yüzünden, bu enstitüler, Kosova ile ilgili ve Kosova adına alınan kararların saygılanması ve dayanıklılığının da bir güvencesidir aynı zamanda.

Kosova için karar verici bir dönem

Mark Dickinson, Büyük Britanya Eşgüdüm Ofisi Şefi

Nihayi statüs sürecinin başlatılmasıyla Kosova için geçen iki ay tarihi kararların alındığı bir dönemdi. Önümüzdeki oniki ay içerisinde daha fazla şey aydınlığa kavuşacaktır. Bu zaman, Kosova liderlerinin yıllarca çalıştıkları – emek sarfettikleri bu sürece bütünlüklü olarak katılmaları için kendilerini hazırlamalarının zamanıdır.

Temas Grubu üyesi olarak Büyük Britanya, Kai Eide'nin Ekim ayında yayınlanan raporunu olduğu gibi BM Genel Sekreterinin Kosova'nın nihayi statüsünün BMÖ GK 1244 No'lu Rezolusyonuna göre saptanmasına değin önerisini selamladı. Martti Ahtisaari'nin bu süreci yönetmeye atanmasını de selamlıyoruz; çok kaliteli ve uygun bir kişi bu göreve tayin edilmiş bulunmaktadır.

Kasım ayının ortalarında özel temsilcinin Kosova'ya yapmış olduğu ziyareti nihayi statüs sürecinin başladığının bir belirtisiydi. Bu süreç başladığına göre o durdurulamaz ve onun sonuçlandırılması gerekir. Bu sürecin sonuçları gelecekteki kuşakları doğrudan doğruya etkileyecektir. Bunun için Kosova'da var olan tüm toplulukların bu müzakerelere gerektiği gibi hazırlanmaları çok önemlidir. Özellikle de Kosova azınlık topluluklarının, Sırp topluluğu da dahil olmak üzere kendi görüşlerini açıklamaları ve kendi çıkarları için tartışıp isteklerini belirtmeleri olanağına sahip olmaları önemlidir. Temas Grubu, Belgrad'taki yetkililerin Kosova Sırp'larını cesaretlendirip Kosova enstitülerinde yerlerini almalarını önermelerini

beklemektedir. Kosova çerçevesi içerisinde Priştine ile Belgrad arasında olduğu gibi yörede var olan tüm topluluklar arasında yapılacak olan diyalogun sürdürülmesi ve desteklenmesi önemlidir. Temas Grubu, statüs sürecinin belirlenmesinde bir nevi rehber niteliğinde olan ve daha önce saptadığı on prensibinden hareket edecektir. 1999 yılı Mart öncesi duruma dönüş olamaz. Kosova'nın şimdiki teritorisinde değişiklikler yapılamaz, Kosova bölünemez ne de Kosova hiç bir ülke veya herhangi bir ülkenin bölümü ile birleşemez. Yöresel komşular arasındaki toprak bütünlüğü ve iç istikrarlığa karşı bütünlüklü olarak saygı gösterilmelidir. Statüsün saptanması, Kosova güvenliğinin ve Kosova'nın kendi komşuları için askeri ya da güvenlik açıdan tehdit oluşturmaması sağlanmalıdır. Güvenlik ile ilgili özel hükümler temin edilmelidir.

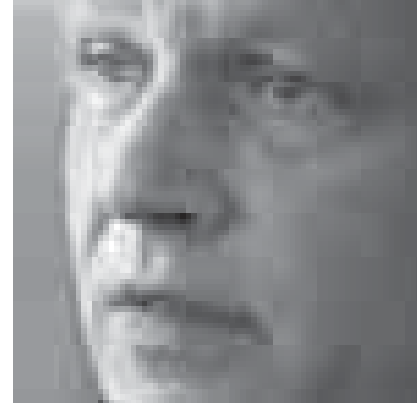
Devamda statüsün saptanması Kosova'da çok ulusluluğu da temin etmelidir. Statüs, etkili bir Anayasal güvenceyi olduğu gibi tüm Kosova yurttaşlarına insan haklarını temin edebilecek olan güvenilir mekanizmaları sağlamalıdır. Bu kapsamda, mültecilerin ve yerlerinden olanların kendi evlerine dönmeleri ve topluluğa yeniden katılmaları sağlanmalı. Bu mekanizmalar tüm Kosova topluluklarının yerel ve merkezi idarede yer almaların temin etmelidir. Ademi merkezîyetçilik ile kurulan yerel idarenin etkili struktürleri, kamuoyu hizmetlerine eşit ve geliştirilmiş olan bir katılımı temin etmelidir. Bununla birlikte Kosova'nın nihayi

statüsü, Kosova'da kültürel ve dini zenginliklerinin korunması doğrultusunda özel esirgeme yöntemlerini geliştirmelidir. Bu, Sırp Ortodoks Kliseleri enstitülerinin ve Kosova'da var olan diğer kültürel ve dini sitelerinin korunmasına değin hükümleri içermelidir.

Kosova'nın nihayi statüsü, yasalara saygının güçlendirilmesine değin etkili mekanizmaları geliştirmeli, örgütlü suçlar ve terörizme karşı savaşmalı ve polis ile adliyenin çok uluslu olma özelliğini korumalıdır. Yasalara saygı ve onların hakimiyeti Kosova'nın ekonomik ve politik gelişimi için çok önemlidir. Eğer yasaların gerektiği gibi uygulandığı demokratik bir toplum oluşturulursa ve hiç kimse yasanın üzerinde olmazsa, o zaman Kosova'ya büyük yatırımlar yapılacaktır.

Bunun yanı sıra nihayi statüs, uluslar arası insan hakları, demokrasi ve uluslar arası yasa ile tamamiyle uyumlu olmalıdır. Kosova'nın gelecekte Avrupa Birliğine üye olması için Avrupa standartlarına uyumlu olması herşeyden çok önemlidir. Avrupa Birliği dönem başkanlığını şu an üstelen Büyük Britanya, statüs müzakerelerinde olduğu gibi ondan sonra da Avrupa Birliği'nin destek sunacağını teyid eder.

Ama ne olursa olsun sadece nihayi statüsün saptanması Kosova'ya ilerleme getiremez. Kosova'ya ait olan standartların, özel temsilcinin nihayi statüs ile ilgili müzakereler ile bağli olarak sürdürülmesi hayati bir önem taşımaktadır. Sekiz standardın yerine getirilmesi

tümümüz için daha iyi bir toplumun gerçekleştirilmesine olduğu gibi nihayi statüs süreci sonuçlarını da etkileyecektir. Bu aynı zamanda Kosova'nın Avrupa Birliği'ne üye olması hızını da saptayacaktır. Eide'nin raporu Kosova'nın standartları gerçekleştirmek için geçmesi gereken yol ile ilgili bir yol haritasını çizmiş bulunmaktadır.

Kosova'nın nihayi statüsü ile ilgili nihayi karar BM Güvenlik Konseyi tarafından da desteklenmelidir. Kosova'nın nihayi statüsünün nasıl olacağını söyleme görevi Büyük Britanya hükümetine düşmez – olsun ki Kosova'nın büyük bir çoğunluğunun ne istediğini hepimiz iyi biliyoruz. Nihayi statüs süreci kolay bir süreç olmayacaktır. Tüm tarafların kendilerini yoğun olarak geçecek müzakere süreci için hazırlamalı. Bu arada uzlaşabilecekleri ve uzlaşamayacakları konular üzerine uzlaşmalarının isteneceği de belirtilmelidir. Zor kararların getirilmesi gerekir. Ama geçmişî bırakıp geleceğe bakmanın zamanı gelmiş bulunmaktadır. Barışma süreci acıdır ve dayanıklı bir Kosova'nın gelişimini temin etmeye başlamalıdır.

Ambasador Werner Wnendt'in müzakere becerileri programı ile ilgili açılış konuşması

30 Ekim 2005 - Kosova Polis Hizmeti okulu, Vushtrri/Vuçitrn/Viçitrin

Müzakere becerilerine değin bu progama katıldığınız için sizi selamlamak istiyorum. Özellikle Sn Başbakan Bayram Kosumi'nin bu toplantıya katılmasını selamlıyorum. Aynı zamanda Aleni Uluslararası Yasa ve Politik Grubu - PILPG uzmanları Sn Paul Williams ve onun ekibini selamlamak istiyorum. Sn Paul Williams ve ekibi önümüzdeki hafta içerisinde sizinle görgülerini ve bilgilerini paylaşacaktır.

Aleni Uluslararası Yasa ve Politik Grup ve Fletcher Hukuk ve Diplomasi Okulu işbirliğiyle, AGİT Kosova Mısyonu tarafından düzenlenen bu program bizim Kosova enstitülerine destek ile kapasite yapılanması yardımımıza ilişkin önemli bir katkıyı oluşturmaktadır. Program üç modülden oluşmaktadır:

- Anayasanın tasarlanması ve müzakereye odaklanacak olan ve üçüncü parti medyatörü rolünde olma

gibi konularla ve korunmayı gerektiren kültür abidelerinin korunması gibi konuları ele alan müzakere simülasyonu. Buraya aynı zamanda özel konular ile ilgili tasarlama alıştırılmaları dahil edilecek ve siz statüs anlaşmasının tasarlanması süresinde belirecek olan zorluklarla tanışmış olacaksınız. Simülasyon yoluyla statüs müzakerelerinin nasıl bir sonuç ile sonuçlandırılacağı ve katılımcıların herhangi bir sonuç konusunda yönlendirmesinin

öngörülmesi konusunda hiçbir adım atılmayacağını vurgulamak isterdim.

- El Kitabı taslağı müzakereciler ve uzmanlara hizmette bulunacak pratik rehber olarak hazırlanmıştır. El Kitabı müzakereler süresince çıkabilecek olan sorunları yansıtmak için birkaç konuya ayrılmış olacaktır. Her model konuyla ilgili özeti içeren kısa ilk kitabı olduğu gibi, diğer barış anlaşmalarında kullanılan dil ile ilgili incelikli bir analizi, dil modelini ve

sayfadan devam 3

ışığın yakıldığı dönemde, Sırbistan'ın AB'ye üyeliğini hızlandırabilecek bir süreç de başlatıldı.

Arupa diplomasisi açısından burada katma değer ne olmalıdır? Bir statüs meselesini çözmek, daha başka sözlerle kurulan bir devleti tanımak. Sadece bu kadar değil.

Sınırlı kuvvet kullanarak birleşmiş Avrupa'nın devletlerin transformasyonunu gerçekleştirmesi meselesi ortadadır. Ancak, bunu yapabilmek için Kosova, Kara Dağ ve Sırbistan gibi devletlerin önce bağımsız devlet olmaları ve bu şekilde AB ile partner olabilmeleri gerekir.

Aslında bunalım ile karşılaşan ülkelerin fonksiyonel bir seviyeye erişinceye kadar transformasyonları dünyanın karşılaştığı en önemli sorunlardan biridir. Orta Doğu ve Orta Asya'da mevcut krizler karşısında Kosova gibi bir yerin savaş, insancıl müdahale, uluslar arası protektorat ve çağdaş Avrupa ülkesine geçişinin mümkün olduğunun gösterilmesi AB açısından da önem arz etmektedir. Ve, elbette ki böyle bir şey, herşeyden önce Kosovalıların çıkarındandır.

ilgili olan önceki anlaşmalara değin politik içeriğin kısa özetini kapsayacaktır.

• Müzakeretorisile ilgili bazı özel yönler ile tanıştırmak amacıyla müzakere süreci ve gelişme stratejisininin hazırlanması. Bu, ortak kararlar, pozisyonlardan çok çıkarlar analizinin yapılması konularını olduğu gibi, üçüncü taraf ile çalışma, kamuoyunun olanakları / zorlamaları; seçmenler ile çalışmayı kapsayacaktır. Ünlü bir müzakere uzmanı Kosova'ya gelip kendi görgülerini paylaşacaktır.

AGİT'e göre, müzakere becerilerinin güçlendirilmesi amacıyla bu sürece dahil edilen tüm taraflara eşit olanaklar temin edilmelidir. Bu nedenle Kasım ayının sonunda buna benzer bir program Kosova Sırplarına da sunulacaktır.

Aleni Uluslararası Yasa ve Politik Grubu tarafından sunulan

görgüler ve uzmanlıktan yararlanacağın inanıyorum. Bu program ile müzakere becerilerinizi güçlendirip bu süreci daha incelikli bir şekilde anlamak isteyeceksiniz. Bu özellikle statüs görüşmelerine doğrudan doğruya katılanlar için faydalı olacaktır.

Bugün Kosova, kendi politik gelişiminde, yakında başlayacak olan statüs müzakereleri ile önemli bir noktada bulunmaktadır. Bunu göz önünde bulundurarak şu noktaları bir daha tekrarlama fırsatından yararlanmak istiyorum:

Bir, Avrupa çerçevesi içerisinde Kosova'nın kendi geleceğini koruması büyük bir ölçüde onun liderlerinin gelecekteki statüs kararlılığı süreci dahilinde ortak bir cepheyi temsil etmelerine değin kapasitelerine bağlı olacaktır.

İki, Kosova Delegasyonu

müzakereleri başlatmak için kendini hazırlamalıdır. Buna yeni kurulacak olan çalışma gruplarının teknik destek vermesi gerekecektir. Burada, acil olarak somut eylemin yapılması şart.

Üç, bu sürece Arnavut olmayan toplumların dahil edilmelerinin gerekli olduğunu belirtmek isterdim. Onları kaygılandırıcı -düşündürücü sorunlar ile ilgili ayan önerileri, Kosova liderleri tarafından dahil edilmelidir. Bu, sözü geçen toplumların, Kosova'nın nihayi statüsü ile ilgili istemlerinin temin edilmesinin tek yoludur.

En sonunda bu programı faydalı bulacağınızı ümit ediyorum. Kosova'nın nihayi statüsü süreci konusunda ortaya çıkacak olan ihtiyaçları gidermek için AGİT'in, kapasite yapılanması programlarını temin etmek için hazır olduğunu belirtmek isterim.

Değişim Dizisi: Başarılı bir değişimin esası

Müzakereleri Destekleme Programı çerçevesi içerisinde Sn Rolf Meyer Güney Afrika'nın baş müzakerecisi olarak görgülerini paylaşmak için Kosova'ya geldi. Daha 1990'ların başlangıcında, o dönemde iktidarda olan Ulusal Parti hükümetinin (UP) politik anlayışında hakim olan değişim sayesinde, ırkçı bir devlet olan Güney Afrika'nın tüm yurttaşlarına eşit hakları ve olanakları sunan bir devlete dönüşme sürecini hızlandırdı. Hükümetin müzakere ekibi üyesi olarak, Sn Meyer aşağıda sunulan kanıtta gösterdiği gibi bu değişime kendisi şahit oldu. Müzakereleri Destekleme Programı, Kosova Politik liderlerine ve statüs müzakereleri uzmanlarına sunuldu. Girişim AGİT Kosova Misyonu ve Fletcher Yasa ve Diploması Okulu ile, ABD'nin Tranzisyon (Geçiş) Döneminde Adalet Projesi'nin ortak desteğiyle sunuldu.

Rolf Meyer, Güney Afrika baş müzakerecisi

Ulusal Parti Hükümetinin ana müzakerecisi olarak görgülerime bakılırsa, politik liderler ve müzakerecilerin bildikleri pozisyon ve düzeylerden müzakere bulunmaktadırlar. Karşı tarafın isteklerine uymak için, en iyi durumda, kendi pozisyonlarını değiştirmeye hazırdırlar. Yapılan tüm politik değişiklikler ilk sırada taktik niteliğindedir ve anlaşmazlığa kalıcı bir çözümün bulunması açısından kilitsel önem taşıyan türden değildir. Politik liderler çok nadir durumlarda tanımadıkları bir alana girerler. Daha değişik bir gelecek yönünde idealist olarak nitelendirilbilen uzunvadeli tavır benimsemeleri konusunda kendilerine meydan okudukları örneğine ise daha da seyrek rastlanmaktadır. Siyasetçilerin çoğu yeni bir paradigma (dizi) yerine ister politik ister de

bireysel olarak eski çerçevede kalmanın daha güvenli olduğu görüşünü paylaşmaktadırlar.

Eskiden yeniye, geçmişten geleceğe doğru değişimin yapılması gerekmektedir. Hiçbir anlaşmazlık karşı görüşler olmadan çözümlenemez, ne de eski görüşlerden uzak kalan ortak yeni durumlar geliştirilemez. Bir devlet, ülke veya bölge sosyal-politik anlaşmazlıkla karşılaştığına ve tüm tarafların anlaşması ile gerçek bir çözüme bu gibi bir ülke liderlerinin destek görmeleri ve böylece onların radikal bir değişmeyi geliştirip gerçekleştirmeleri önemlidir. Bunun gerçekleştirilmesi için bu ülke ya da bölgede var olan parti liderlerin düşüncelerinin köklü değişmesi gerekmektedir. Diğer sözlerle paradigma (dizi) değişiminin yapılması gerekmektedir.

Değişim (transformasyon) dönemindeki liderlerin özellikleri

Güney Afrika'da transformasyon liderlerinin özellikleri şöyle nitelendirilebilir:

Demokratik Güney Afrika Sözleşmesi (Kongresinden) sonra belirlenen yeni personel (CODESA): CODESA'nın tamamen olarak katharsize (fiyaskoya) uğraması sonucu eski şekilde düşünme ve davranıştan uzaklaşmaya yol açtı.

Paradigm değişimi: Katharsiz sonucu olarak bireysel düzeyde paradigm değişimine neden oldu, bu ise politik ve prosedürel düzeylere indirgenerek önceki müzakere sürecinden tamamen farklı olan değişik bir süreci oluşturdu.

Afrika Ulusal Kongresi liderleri (AUK) ve NP, Cyril Ramaphosa ve benim bu süreci ileri götüreceğimize güvenmişlerdi. Müzakereci olarak aramızda paradigma değişimi ayandı ve müzakere süreci şöyle olmalıydı:

İnanç-güven: Ramaphosa ve bende var olan güven, ileriye gitmemiz doğrultusunda anlaşmaya varmak için olduğu gibi Anayasanın hazırlanmasındaki süreçte de en önemliydi. Ekip olarak biz

aramızda çözümü olmayan gibi görünen sorunlara rağmen çözemeyeceğimiz sorunların olmadığını inandık.

Ortak inanç: Hem Ramaphosa hem de ben Güney Afrika'daki anlaşmazlığın giderilmesi için tek çözümün müzakere olduğunu biliyorduk.

Ortak vizyon: Farklı yerlerden gelmemize rağmen Ramaphosa ve ben, Güney Afrika'da demokrasinin temin edilmesi için anayasal bir devlete ihtiyaç duyulduğuna inanıyorduk.

Önceki durumdan uzaklaşma için hazırlıklı olma: Nihayi hedefimize ilişkin anlaşmaya vardıktan sonra, önceki durumdan uzaklaşarak müzakere edilemeyecek ideolojiler ve katı tavırlardan uzaklaştık.

İki tarafın kazançlı çıkması ilkesi: Ortak vizyonumuz müzakere süreci ile ilgili ortak bir girişimi başlatıp kazan/kazan çözümüne varmamızı temin etti. Ortak bir çözümün mümkün olacağı inancına varmıştık.

Farklı düşüncelere karşı saygının gösterilmesi: Karşılıklı inanç ile birbirimizin düşüncelerini gerçek bir şekilde anlamak amacıyla diğerlerini dinleme isteğini geliştirdik. Başkalarının fikirlerine saygı göstererek diğerinin

iç düşüncelerine girme, onu tahmin etme ve saygılamaya becerisini geliştirdik.

Kendimizde gözlenen değişimler sayesinde müzakerelere katılanlara gereken öğüt ve talimat vermemiz yanı sıra onları bu yönde motive edecek konuma da gelmiştik. Böyle bir şey özellikle şu yönleriyle ayan olarak fark edilebiliyordu:

Daha iyi bir çözüme varılacağına dair inanç: Ekipler demokratik bir Güney Afrika'nın oluşturulması yönünde ortak bir vizyonda çalıştı.

Güvenirlilik: Geçmiş dönemden farklı olarak ekipler vaatler ve kayırık pozisyon sağlama konularına artık dönmüyorlardı. Moral ve etik standartları gayet yüksekti.

Geniş kapsamlı diyaloglar: Karşılıklı inanç, saygı, ve ortak vizyon ile her iki ekip önemsiz farklara zaman ayırıp tüketecek yerde, ciddi, geniş kapsamlı diyaloglara ağırlık verdiler.

Bileşik konulara cevabın bulunmasına odaklanmak: Karşı taraflar, müzakere süreci ve Anayasa içeriği ile ilgili birleşik olan prosedürel konulara cevap bulmaya odaklanmışlardı. Dahası, partilerin geçici anayasa içerikleri ve ayrıntılarına inmeleri için de imkanlar sağlanmıştı. Ortak bir geleceğin vekaderinsaptanması yönünde ülkenin geçmiş tarihinde siyah ve beyaz vatandaşlar hiç bir zaman beraber ve eşit olarak çalışmamışlardı.

Pozitif imajın oluşturulması: Daha önce yapılan görüşmelerde düşman olan taraflar arasında bire bir

görüşme tertipleniyordu. Bu sayede önceden hüküm süren düşmanlığın, birbirine karşı beslenen saygı ile değiştirilmesine katkıda bulunuldu.

Kapsam: Bazan da çok partili müzakerelere yirmiden çok politik parti, hükümet yapısı ve geleneksel lider gruplarından katılım vardı. Bu sayede hiç bir grubun dışlandığına dair hisse kapılması önlenildi. Küçük ve daha büyük partilerin eşit katılım olanakları vardı. Bazı partilerin ve bunların arasında en önemlisi sayılan Inkatha Özgürlük Partisinin (İÖP) sürecin belirli bir aşamasında çok partili forumdan ayrılmasına rağmen, onların arasındaki bilateral interaksyon hiç bir zaman kaybolmadı ve onlara uygulamak amacıyla geçici anayasada müzakere değişiklikleri yapıldı. Sürecin kapsamlı olmasına teşekkür ederek, ilk demokratik seçimlerde seçmen ve parti katılımının yüksek olması ve ondan sonra gelen barışçı bir transformasyon temin edildi.

Sürecin formal olan bölümlerinde de aynı zamanda paradigma değişikliği ayandı. İşte bunlardan bazı örnekler:

Dogmalar yerine ilkeler: Bir 'prensip' danışmalar yoluyla varılan 'ortak bir alanın kurulması' olarak görülmeli ve algılanmalıydı.

Hedeflenen tarihler: Ortak mülkiyet sahipliğinin bir bölümü olarak sürecin mantıklı bir sona doğru gitmesi doğrultusunda yönlendirmenin yapılması zaruruydu. Öyle ki bu süreçte zaman süreleri kilitsele bir role sahipti. Hedeflenen zaman sürelerine saygının

gösterilmesi ve belirlenen seçim tarihine de saygının gösterilmesi yönünde gayretlerin sarfedilmesi, müzakereye katılan tarafların daha özenle konuya eğilmelerini sağladı. Belirlenmiş olan tarihlere riayet edilmesi karşılıklı güvenin pekiştirilmesi yanı sıra ö zenci vatandaşlar arasında giderek tırmanan tedirginlik duygularının kontrol edilmesinde de etkili oldu. Özellikle de en ünlü liderlerden biri olan Chris Hani'nin 1993 yılı Nisan ayında katledilmesinden sonra meydana gelen gerginlik ve çatışmaların yatışmasında bu gayet etkili olmuştu.

Komple anayasa: 1993 yılının Kasım ayında sona eren müzakerelerden sonra komple olan geçici bir Anayasa, Anayasa Mahkemesinin gerçekleştirilmesine değin kararın uygulanmasını sağlayan kurallar ve Haklara ait Bir Kanun Tasarısının hazırlanmasıyla yeni demokrasiyi destekleyen değişik kurumların oluşturulması mümkün oldu.

Medya ile ilişkilerimizde ve genel olarak tüm ülke ile ilişkilerimizde, paradigma değişikliği şu alanlarda gözleniyordu:

Şeffaflık: Çok partili müzakereler medyaya açıldı. Medyaya teşekkür ederek biz saldırgan tavır takınmadan müzakere yapmayı öğrendik. Partiler arasında gerginlik tırmandığı durumlarda bile, bunların kamera önünde çözüme kavuşturulmasını zorlayarak, bunun sonucu açık olan bir çok uluslu parti forumu tarafından ilan ediliyordu.

• Kamuoyunun bilgilendirilmesi: Medya yoluyla seçmenlerimiz tüm zaman dilimi içerisinde haberdar edilmeleri sağlandı. Bunun sonucu olarak seçmenlerde tedirginlik dozu azaldı. Bu, müzakere ile sonuç için desteğin nasıl sağlandığının da bir göstergesiydi aynı zamanda. Medyanın müzakere etkinlikleri hakkındaki görüşleri genelde objektivdi, araştırmacı gazetecilik kamu oyunu ve müzakerecileri bilgilendirerek dinamik bir interaksyon sağladı.

Son söz

Güney Afrikalıların çoğu bugün ırkçılığı desteklediklerini reddetmektedirler; diğerleri ise ırkçılığın da çok kötü olmadığını söylemektedir. Gerçek olan şudur ki ben de dahil olmak üzere tüm beyazlar ırkçılığı desteklemekteydi ve bu çok yıkıcı bir şeydi. Bunu söylüyorum çünkü bu çok önemlidir ve bu gerçekten kaçmak istemiyorum. Benim için en önemli olan şey ırkçılığın olduğunu kabul etmek ve benim de bir süre bundan kazançlı olduğumu ve bunu destekleyenlerden biri olduğumu söylemek istiyorum. Ama, buna rağmen benim için olduğu gibi diğerleri için de eski paradigmadan yenisine geçişte değişimin yapılmasının olanaklı olduğu ve yeni demokratik bir Güney Afrika'nın kurulmasında aktif bir rol oynamanın olanaklı olduğunu belirtmek isterim. Benim nihayi düşünceme göre kalıcı bir barışın temin edilmesi doğrultusunda istek ve inanç varsa, üç asırdan çok süren anlaşmazlığın bile çözüme kavuşturulması mümkündür.

Simülasyon yoluyla müzakere becerilerinin zenginleştirilmesi, Yasa tasarılarının hazırlanması

30-31 Ekim ila 4-5 Kasım tarihleri arasında Kosova Geçici Özyönetim Enstitüleri (KGÖE) ve Meclisin 40 üzerinde temsilcisi Aleni Uluslararası Yasa ve Politik Grup (AUYPG) tarafından tertiplenen Müzakere Becerileri Eğitim Programına katıldı. AGİT Kosova Misyonu himayesi altında düzenlenen bu eğitim programı sayesinde, katılımcılar, Kosova'nın gelecekteki statusü konusunda karşılaşılabilecekleri muhtemel zorluklar karşısında yeni çözümler icat etmeleri yönünde teşvik edildi.

Paul Williams, Aleni Uluslararası Yasa ve Politik Grubu (AUYPG) Müdürü

AUYPG, katılımcıların diğer tarafın duyarlılığını anlamaları olduğu gibi ağır yasal meseleleri anlamalarına yardım edeceğine umut ediyordu. Katılımcılar parti yönetmenlikleri tarafından atanarak dört ana politik partiden oluşmaktaydı: LDK, AAK, PDK, ve ORA. GÖE'lerin bakanlıklarından temsilciler olduğu gibi Başbakanlık Ofisi temsilcileri de bu programa katıldı.

Eğitim programı iki bölümden oluşmaktaydı. İlk bölüm Irak Anayasasına dayanan müzakerelerin simülasyonundan (taklidinden) oluşmaktaydı. Simülasyon, ABD Ulusal Dış İşleri Eğitim Merkezi Departmanı tarafından uygulanan metodolojiye göre uyarlanmıştı. Bu tür müzakere simülasyonları arabuluculuk ve müzakerelerden önce Amerikan diploması üyelerinin eğitiminde de kullanılmıştır.

Her katılımcıya Irak Anayasa Kongresi delegasyonunun görevleri-rolü verilerek, AUYPG, Kosova'nın nihayi statüsü ile ilgili müzakerelerde

çıkabilecek olan konuları ele aldı. Bu konular arasında uluslararası topluluğunun rolü, Kosova Hükümetine düşecek olan yeni sorumluluklar, ademi merkezîyetçilik ve yerel idare, kültürel ve azınlıklarının korunması gibi meseleler yer almaktaydı. Devamda simülasyon, özel konulara ilişkin tasarıların hazırlanması yönünde alıştırma yer veriyordu. Bu sayede, nihayi statüsüne ilişkin tasarılarının hazırlanması süresince çıkabilecek olan zorluklar ile katılımcıların tanışmaları temin ediliyordu. Alıştırma, talim süresince 'öğrenilen dersler' ile ilgili katılımcıların tartışmaları ile sona erdi.

AUYPG, alıştırmanın sonucu ile ilgili öngöründe bulunmayı ya da katılımcıları herhangi bir özel konuya yönlendirmeyi hedeflemiyordu. Simülasyonların temel amacı Kosova'da uzun vadeli ve kalıcı bir barışın sağlanmasında çözüm bekleyen kültürel konuları vurgulamaktan ibaretti.

Programın ikinci bölümünde, AUYPG, katılımcılara ait kısa verileri oluşturarak işe başlandı. Bu veriler niyayi statüs ile ilgili müzakereler ve anlaşmanın tasarlanması için pratik bir rehber olarak kullanılmaktadır. Bu evrak, politik anlaşmanın yasal dile nasıl tercüme edilmesi gerektiğini açıklayarak getirmektedir. Küçük gruplar halinde süren çalışmalar sırasında, uygulanma çalışmalarını kolaylaştıracak hükümlerin hazırlanması odak noktası olarak alındı.

Derlenen veriler, ilerdeki statüs müzakerelerinde ortaya çıkabilecek olan konulara benzeme şansı yüksek olan şablonlar üzerinde durulup simülasyonda paralel meseleler konsusuna da yer verildi. Her şablon (kalıp) konunun kısaca özetini, önceki barış anlaşmalarında kullanılan tabirleri ve dili ve önerilen dil modelini içeriyordu.

Tüm katılımcılar konuları içtenlikle ve açık olarak görüştiler. Tabii ki bu arada anlaşmazlık da mevcuttu, ama katılımcılar program süresince arabuluculuk, uzlaşma ve müzakere becerilerini dile getirdiler. Şaşırtan şey ise katılımcıların parti çizgilerini aşarak çalışmayı becermeleriydi. Onlar kendi parti tavrı ve düşüncesine katı bir şekilde bağlanmadılar, delegasyon üyeleriyle uzlaşma yoluna

giderek fikirleri paylaştılar ve kendi delegasyonlarını desteklediler.

Katılımcılar, aynı zamanda, uluslararası bir müzakerenin hazırlanması gereğini ve onun ivedi oluşu fikrini kavradılar. Platformun tasarlanması ve değişik çıkarlar arasında geniş bir desteğin sağlanması uzun ve ağır bir süreç olabilir. AUYPG, programa katılanlardan, hipotetik prensipleri içeren bir deklarasyon tasarılamalarını istedi. Küçük gruplar halinde iki gün süren çalışmalar sırasında katılımcılar gelecek statüs ile ilgili hükümleri, uluslararası topluluğunun Kosova'da kalması, azınlık ve insan haklarının korunması ve yasa idaresinin desteklenmesi ile ilgili 20 noktadan ibaret bir platformu tasarladılar. Bu platform, Kosova delegasyonu Ekibine sunuldu.

Belki de en önemli olan olgu, eğitim programının sağladığı özel bir yarardı. Katılımcılar öne sürülen konuları hazırlıklı bir şekilde kabul ederek bu konuların çözümü için ilgili ve sorumluluğu dile getirdiler. Katılımcıların çoğu ise ilk defa olarak bu gibi konularda düşüncelerini ifade etme fırsatında olduklarını beyan ettiler. Diğerleri ise program sayesinde, proje süresince tartışılan diğer konular hakkında düşünmelerine yol açtığını belirttiler.

Fletcher Okulu Yasa ve Diplomasi Bölümü, Kosovalı Arnavut ile Sırp liderlere müzakerelere ilişkin eğitim temin etti

Profesör Eileen Babbitt, Fletcher Okulu Yasa ve Diplomasi Bölümü Uluslararası Müzakereler ve Konflikt Rezolusyonu Programı Müdürü (ABD)

AGİT Kosova Misyonu istemi üzere ABD Tufts Üniversitesi Yasa ve Diplomasi Okulu 2005 yılının Kasım ayında müzakerelerin yapılmasına ilişkin iki eğitim programı düzenledi. Bu atölye çalışmalarının amacı, Kosovalı Arnavut ile Sırp politik liderlerinde müzakere becerilerinin artırılmasıydı. Her iki topluluğun bu atölye çalışmalarına katılmalarının nedeni, müzakere için ne kadar daha çok hazırlanıp daha fazla beceriye sahip olmaları halinde her iki taraf için sonuçların daha iyi olacağına ilişkin düşüncelerden hareket edildi. Bu durumda tüm taraflar, durumdan çok çıkarlar için çalışma olanaklarından yararlanarak, tümünün çıkarlarını yerine getirecek olan yapıcı yönleri bulmaya çalışacaklardır.

İlk eğitim programı 10-12 Kasım tarihleri arasında Mitroviça Palace Otelinde Kosova Arnavutları politik liderlerinden oluşan seçkin bir gruba yapıldı. Program, ABD'nin Geçiş Döneminde Adalet Projesine göre hazırlandı. Eğitimciler Fletcher Okulundan Profesör Eileen Babbitt ve Diana Chigasti idi. Bunların her ikisi müzakerede bulunmayı öğretmekte ve tüm dünyada politik ile iş liderlerine eğitim becerilerini düzenlemekte yoğun bir görgüye sahipler. Onların her ikisi de eski Yugoslavya

cumhuriyetlerinde yıllarca eğitim dersleri düzenlemiş bulunmaktadır.

Kendilerine Güney Afrika hükümetinin Savunma Bakanı ve Güney Afrika'da imzalanan tarihi Anlaşmanın Ulusal Parti baş müzakerecisi Sn Roelf Meyer katıldı. Kendisi, katılımcılar ile görgülerini paylaşarak gelecekteki statüs görüşmelerine nasıl bir yaklaşımda bulunulması gerektiği ile ilgili önemli bilgiler verdi. Eğitimin üçüncü günü ekibe Cenevre'de görevli BM Avusturya Büyükelçisi ve AB Kosova eski elçisi ve AB'nin Rambouillet müzakereleri mediyatörü Sn Wolfgang Petritsch de katıldı. Sn Petritsch, Temas Grubun "Kosova Statüsünün Saptanmasına Değın Rehber Prensiplerini" ve AB'nin bu prensiplere cevabına değindi.

İkinci eğitim programı 27-28 Kasım tarihleri arasında seçkin ve eşit sayıda olan Kosova Sırp politik liderleri ile Brezoviça'da yapıldı. Eğitimciler arasında Fletcher Okulundan Profesör Babbittyanı sıra ABD Merhamet Müfrezesi /Konflikt İdare Grubundan Dr. David Steele de yer alıyordu. Kedilerine Hırvatistan Parlamentosu Milletvekili Sn Milorad Pupovac da katıldı. Diğerleri arasında, Sn Pupovac, Doğu Slavonya'nın yeniden entegre olmasına değın 1997 yılında düzenlenen müzakerelere

katılmış bir kişidir. Bu eğitim programında Hırvatistan'ın politik lideri olarak kendisinin yıllar boyu öğrenmiş olduğu dersleri katılımcılara anlatarak Kosova Sırp liderlerinin yapılacak olan müzakereler süresince muhtemelen stratejileri kullanmalarını önerdi.

Her iki eğitim programında hazırlık ve analiz yapılmaya özel önem verildi. Eğitimciler olduğu gibi konuk konuşmacılar da en sonunda kalacak yerde önceden hazırlanmanın önemine işaret ettiler. Bu, analizlerin ve yaratıcılığın temel olmasını temin ederek çıkmaza götüren yolları önlemektedir. Hazırlığın temelini, kendi grubunun esas çıkarını ayan bir şekilde anlamak ve masanın öbür ucunda oturacak olan grubun da çıkarını anlamak oluşturmaktadır. Uyuşmaz

görünen taleplerin yapılmasına devam edecek yerde, etkili müzakereler daha fazla bu talepler arkasında olan motivasyonun, endişelerin ve korkuların ne olduğunu anlamayı hedeflemektedir. Bu da, sadece kendi tarafı için değil, tüm tarafların endişelerine cevap verecek olan yaratıcı yaklaşımların bulunmasına doğru götürmektedir. Empoze edilen, bir tarafın diğer taraftan daha kazançlı çıkması gibi sonuçlardan çok bu yapıcı çözümler daha başarılı ve dayanıklı olmaktadır.

Müzakereler sürecinin başlayacağı bu önemli zaman dilimi içerisinde tüm eğitimciler ve davet edilen konuşmacılar topluluklar ile çalışmayı çok değerli sayarak ve müzakereler sürecinin devam ettiği bu dönem içerisinde AGİT'in ve katılımcıların katılmaları önemine işaret ettiler.

“Sırlar sadece sorunun bir parçası değil, onlar aynı zamanda çözümün de bir parçasıdır”

27 ila 28 Kasım 2005 tarihleri arasında AGİT Kosova Miasyonu, Kosova Sırp politik liderlerine müzakere becerileriyle ilgili bir program düzenledi. Bu programı Fletcher Hukuk ve Diploması Okulu (ABD) tarafından düzenlendi ve bu programa aynı zamanda Hırvatistan Sırp Ulusal Konseyi Başkanı Milorad Pupovac da katıldı. Kosova Metohiya Sırb Listesi (SLKM) Şefi ve Kosova Meclisi üyesi Sn. Oliver Ivanoviç de bu toplantıya katıldı. Aşağıda, Kosova Sırp siyasetçilerinin ilerdeki statüs müzakerelerinde sahip olacakları rolleriyle ilgili Ivanoviç'in bazı görüşlerini bulabileceksiniz.

Biserka Ivanovic, AGİT 'in Kosova Miasyonu

ASI: Geçenlerde Kosova Sırp siyasetçileri için düzenlenen müzakere becerileri programını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Oliver İvanoviç: Siyasette etkin olan ama şimdiye kadar müzakereler teknikleri için bir şey öğrenme olanağına sahip olmayan siyasetçilerimiz için bu çok iyi bir fırsattı. Müzakerelerde neyin en önemli olduğunu daha iyi anlamak bizim için bir fırsattı.

Sırp siyasetçisi genelde ne istemediğini çok iyi bilir. Ama ne istediğini pek anlatamaz. Sırp siyasetçisi, düşüncesini ayan olarak belirtmenin ve belirli bir konu üzerine tutum belirtmenin yeterli olduğunu düşünür. O genelde belli bir konu üzerinde diğer tarafın perspektifi için aldırış etmez, ama böyle bir şey müzakerelerde istenmiyor. Böyle bir yaklaşım, bu çözümden ısrarla yana olanlar tarafından benimsenmektedir. Dünyada sadece bir süper güç vardır onlar da Sırlar değildir!

ASI: Düşüncenize göre programın en büyük başarısı nedir?

Oliver İvanoviç: İlk sırada onun başarısı, özellikle Kosova'nın merkezi düzeyinden çok sayıda siyasetçinin buraya katılmasında görülmektedir. Onlar, müzakerelerin kendilerinin hayatta kalmaları için ne kadar önemli olduğunu

anlamaktadırlar. Düşünceme göre tüm katılımcılar kendi durumlarını anlamak için ilgi gösterip açık bir tavır sergilediler.

ASI: Düşüncenize göre daha nelerin yapılması gerekir?

Oliver İvanoviç: Düşünceme göre biz statüs görüşmeleri ile ilgili müzakere için simülasyon yapma şansını kaybettik. Sırp hükümeti delegasyonu, Kosova Arnavut delegasyonu, Temas Grubu temsilcileri ve Marti Ahtissari gibi tüm katılımcıların farklı rollerde bulunmaları çok önemli olurdu. Eğer biz bu rollere bürünmezsek müzakere yapmamız gerekli olan kişilerin durumlarını anlayamayız.

ASI: Statüs müzakerelerinin başladığı şu günlerde beklentileriniz nelerdir?

Oliver İvanoviç: Müzakerelerin şiddet kullanılmadan barışçı olmasını beklemekteyim. Yakında müzakerelerin doğrudan doğruya yapılacak olan bir döneme girmesini bekliyorum. Aynı zamanda tek taraflı kararların alınmayacağını da bekliyorum. Temas Grubu'nun Rehber İlkeleri ile bütünlüklü olarak uzlaşmaktayım.

ASI: İlerde yapılacak olan müzakerelerde Kosova Sırp katılımını nerede görüyorsunuz?

Oliver İvanoviç: Desantralizasyon ile

tartışmalara katılımımız çok ürün verici olurdu. Bu süreçten ne beklediğimizi biliyoruz. Çalışmalarımız, güvenlik durumunun daha da düzeltilmesi doğrultusunda olmalıdır. Eğer birkaç ilgili faktörü birleştirmesek geri dönüş sorununu çözemeyiz: Sırp devleti, GÖE, Kosova Arnavutları, UNMIK ve uluslar arası toplum. Şimdiye kadar GÖE ve UNMIK ile iyi bir işbirliği olmadan ve Kosova Sırları etkisi olmadan bu konuya yanlış girildi.

Kosova Sırları için en önemli görev Anayasal Çerçevde değişikliklerin yapılmasıdır. İlk sırada azınlıkların korunmasına değin enstrümanların hazırlanması, Kosova Sırlarının anayasal haklarının korunmasında dışardan oy vermenin önlenmesi hayati bir önem taşımaktadır.

ASI: Düşüncenize göre

Kosova'nın modern bir Avrupa toplumu olması için Kosova Sırları Kosova Arnavutlarına ne sunabilir?

Oliver İvanoviç: Sırlar Kosova'da azınlığı oluşturmaktadır. Azınlık toplumu olarak onlar sadece sorunun bir parçası değil aynı zamanda çözümün de bir parçasıdır. Bugün Kosova, hukuk üstünlüğünün sağlanması açısından her zamandan çok politik istikrarlığa ve güvenliğe ihtiyaç duymaktadır. Bir çoğunluk ve bir azınlık toplumu arasında tarihi anlaşmaya ihtiyaç vardır. Kosova Arnavutları hala bunun farkında değildirler. Kosova Sırları genel bir güven havasının temin edilmesinde istikrarlık ve yardım elini sunabilir. Özellikle Sırların korunmasında söz iken onların çoğunluk olarak sorumluluklarını anlamalarını bekliyorum.

Temel hedefimiz: Belgelerin ve kültür değerlerimizin Kosova'ya geri çevrilmesi

Yazan: Astrit Haraqija, Kültür, Gençlik ve Spor Bakanı

2005 yılı Eylül ayında, aldığım davetiyeye uyarak Belgrad'ta meslekdaşım Koyadinoviç ile görüştim. Görüşmemiz gayet yapıcı bir havada ve iki komşu ülke arasında karşılıklı işbirliği havasında geçti.

Kosova'da cereyan eden savaştan bu yana en yüksek düzeyde yapılan bu ilk toplantı her iki ülkenin medyaları ve kamuoyunda büyük bir ilgi uyandırmıştı. Daha geçlerde medyada yapılan yorumlar bunun hakkında daha geniş tartışmaların yapılmaması gerektiğini göstermekteydi. Buna rağmen Uluslar arası politik mercihleri tarafından bu görüşme gayet olumlu karşılandı ve buna iyi bir not verildi. Belgrad toplantısı bölgesel diyalog ve işbirliğine de katkıda bulunmuştur. Dialog ve işbirliği ise bu yörede istikrarın sağlanmasında kilitsel bir faktörü oluşturmaktadır.

Diğer yandan bu görüşmenin hiç bir şekilde politik bir nitelik taşımadığını ve Kosova'nın politik statüsü açısından hiç bir çözümü ifade etmediğinin altını çimemiz gerekir. Nitekim bu konuyu görüşmemiz için bize verilmiş bir yetkimiz de elimizde yoktu. Bu görüşme baştan sona kadar bir çalışma toplantısıydı ve ilk sırada değişik kültür alanındaki meseleler bu

görüşme sırasında ele alınıp görüşüldü. Saptanan gündem sırasında Sırp kiliselerinin onarım çalışmalarının ele alınması da öngörülmüştü ve görüşmemizi gerçekleştirdiğimiz sırada bu çalışmalar zaten başlamıştı. Bu ilk sırada Yeniden İnşaata ilişkin Bakanlıklar Arası Komisyonunun başında bulunmamdan ileri geliyordu.

Toplantımızın ana konusunu savaşın hüküm sürdüğü günlerde Kosova'dan Sırp rejimi tarafından alınıp götürülen belgelerin ve değişik kültür zenginliklerimizin iade edilmesi oluşturuyordu. Bunun yanı sıra iki ülke arasında kültür etkinliklerin değiş tokuşu imkanlarının araştırılması konusu da ele alındı ve iki bakanlık tabu alana bakacak koordinatörlerin saptanması fikri ortaya atıldı. Bu konularda ortak bir görüşe vardık ve edindiğimiz izlenimlere göre Sırp tarafı yıllar önce Kosova'dan alınan eserlerin geri verilmesine hazır olduğu şeklindeydi. Belgelerin, kültür zenginliklerinin, arkeoloji bulgularıyla ilgili meselelerin, kültür değiş tokuşları ve diğer konular hakkında çalışma gruplarının rapor hazırlamaları ve bu örnekte bakanlar düzeyindeki görüşmede ileri sürülen

tüm konular hakkında ilgili bakanlıklarla gereken yazışmaları gerçekleştirmeleri sonucuna varıldı.

Bu sürecinin taşıyıcısının UNMIK olması konusunda her iki taraf olarak uzlaştık. Aynı zamanda UNMIK'in Avrupa Konseyi, UNESCO ve diğer gerekli uluslararası örgütlerle temasa geçmesi konusunda da anlaştık. Bu görüşme sırasında, Kültür Gençlik ve Spor Bakanlığı adına, benzer oluşumdaki ilerdeki toplantıyı Priştine'de düzenlemek üzere meslekdaşımı davet ettim ve bu öneriyle bakan Koyadinoviç de uzlaştı.

İkinci görüşmemiz şimdiye kadar henüz gerçekleşmedi ancak bunun mümkün olduğu kadar yakında

gerçekleşeceğine umut ediyorum. Böyle bir şey her iki ülkenin çıkarına uygun olduğu yanı sıra komşu ve bölgesel işbirliği havasının yaratılmasına da katkı sunmuş olacaktır. Bizim örneğimizde, geçmişte tüm olup bitenlere rağmen, diğerleri arasında, daha geniş planda ilişkilerin sürdürülmesi için uygun bir ortamın sağlanmasına etki etmiş olurdu. Zaman ve tarihi faktörlerin önümüze ördüğü duvar ve engellerin aşılmasında küçük bir katkımın geçmesi halinde kendimi mutlu hisedeceğim. Ve , etnik ayırım yapmadan tüm Kosova vatandaşların tarihi değerlerinin geri çevrilmesini talep etmede haklı olduğum fikrimde en küçük bir değişiklik olmadı.

Temas Grubu'nun Kosova Statüsünün saptanmasına değin Rehber İlkeleri

Nicholas Burns, ABD Siyasi Isler Müsavir Vekili. Kontakt Grubu ülkeleri Amerika Birlesmis Devletlerini, Birlesmis Krallik, Rusya, Almanya, Fransa ve Italya'yi içermektedir.

Temas Grubu 7 Ekim 2005 tarihinde BM Güvenlik Konseyi'ne sunulan Kosova'daki durumun kapsamlı bir şekilde görüşülmesine değin BM Genel Sekreterin mektubunu ve Büyükelçi Kai Eide'nin raporunu görüştü.

Temas Grubu, bu raporu esas olarak BM Güvenlik Konseyi Genel Sekreterinin, BMÖ GK 1244 No'lu Rezolusyonuna uyumlu olarak, Kosova'nın

nihayi statüsünün saptanması sürecinin başlatılması önerisini destekler. Genel Sekreterin, bu süreci yönetecek olan Özel Temsilci ataması girişimini de selamlar. Temas Grubu, Özel Temsilci ve onun ekibinin harcayacağı çabalarını destekleyecektir.

Müzakerelerden sonra varılacak olan sonuç, uluslar arası bir öncelliğe sahip olmalıdır. Bir kere başlatılan süreç durdurulamaz ve

sona erinceye kadar devam etmelidir. Bu olgudan hareket eden Temas Grubu, tarafların samimi ve yapıcı olmalarını, tek taraflı adımlardan çekinmelerini ve her tür şiddete karşı gelmelerini davet eder. Şiddeti savunanların hiç bir rolü olmayacaktır. Özel Temsilci, BM mandatu çerçevesinde eylemlerin ileriye doğru götürmediğini gördüğü takdirde her birey ya da grubu toplantıdan uzaklaştırma yetkisine sahiptir.

Temas Grubu tüm tarafların ortak konular hakkında uzlaşabilecek yekvücutlu müzakere ekiplerini kurmalarını davet eder.

Süreç, Kosova Sırplarının ve diğer Kosova yurttaşlarının ve topluluklarının etkili olarak katılmalarını temin etmelidir. Gerekli olan durumlarda yöredeki komşular ve diğer ilgili taraflar da danişılmalıdır.

Statüs sürecinde ilerlemenin

kaydedilmesi sadece tarafların çabalarına değil, yerde olan koşulların temin edilmesine de bağlı olacaktır. BM tarafından saptanan standartların gerçekleştirilmesi statüs süresince de devam etmeli ve bu ilerlemenin kaydedilmesinde bir faktörü oluşturmalıdır.

Temas Grubu, Priştine ile Belgrad arasında yapılacak olan diyalogun olduğu gibi Kosova'da değişik topluluklar arasında yapılacak olan diyalogun yapıcı olması önemine bir daha işaret etmektedir. O, Belgrad yetkililerinden Kosova Sırplarının Kosova enstitülerine etkin bir şekilde katılmalarını sağlaması talebinde bulunur.

BM Güvenlik Konseyi bu konuyla ilgilenmeye devam edecektir. Kosova'nın nihayi statüsü BM Güvenlik Konseyi tarafından desteklenmelidir.

Temas Grubu, statüs süreci sonucunun aşağıda saptanan ilkelere dayalı olacağını bildirir:

1. Kosova'nın nihayi statüsü, uluslar arası insan hakları standartları, demokrasi ve uluslar arası yasaya uygun olmalı ve yöresel güvenliğe katkıda bulunmalıdır.

2. Kosova'nın nihayi statüsü, demokratik değerlere ve Avrupa standartlarına uyumlu olmalı, Kosova'nın Avrupa geleceği ve özellikle de İstikrarlık ile Birleşme sürecinde ilerlemesi olduğu gibi tüm yörenin Euro-Atlantik enstitülerine entegre olmalarına katkıda bulunması gerekir.

3. Kosova'nın nihayi statüsü,

Kosova'da çok ulusluluğu temin etmelidir. Kosova'da tüm yurttaşlar için insan haklarının gerçekleştirilmesinin temin edilmesi ile ilgili etkili mekanizmaları garanti eden Anayasal güvenceyi olduğu gibi, mülteciler ve evlerinden olanlar da dahil olmak üzere tümünün güvenli olarak evlerine dönmeleri için tüm Kosova topluluklarına hakları temin etmelidir.

4. Kosova'nın nihayi statüsü, Kosova'nın tüm topluluklarının ister yerel ister de merkezi düzeyde iktidara katılmalarını temin edecek olan mekanizmaları sağlamalıdır. Desantralizasyon süreci yoluyla kurulmuş olan yerel özyönetim idaresinin etkili strüktürleri, farklı toplulukların var oluşlarını kolaylaştırmalı ve kamuoyu hizmetlerine eşit bir yaklaşımı temin etmelidir.

5. Kosova'nın nihayi statüsü aynı zamanda, Kosova'da var olan kültürel ve dini zenginliğin korunması doğrultusunda özel korumayı-himayeyi kapsamalıdır. Bu kapsamda, Sırp Ortodoks Klisesi ve diğer enstitülerin ve onların mal varlıklarıyla ilgili statüleri belirleyen kurallara yer verilmelidir.

6. Kosova'nın nihayi statüsü, yöresel güvenlik ve istikrarlığı güçlendirmelidir. Bu, Kosova'nın 1999 yılı Mart ayından önceki duruma dönmeyeceğini temin edecektir. Tek taraflı ve güç kullanma gibi bir sonuç doğuran hiç bir çözüm kabul edilmeyecektir. Kosova'nın şu anki toprak bütünlüğünde değişimler olmayacaktır. Örnek olarak Kosova

bölünmeyecek, Kosova herhangi bir ülke ya da ülke bölümü ile birleşmeyecek. Yöredeki komşular teritoryel bütünlüğü ve iç istikrarlığa karşı bütünlüklü olarak saygı göstermelidir.

7. Kosova'nın nihayi statüsü Kosova'nın güvenliğini temin etmelidir. Aynı zamanda onun komşularına karşı tehdit oluşturmaması da temin edilmelidir. Buna özel güvenlik hükümleri de dahil edilecektir.

8. Kosova'nın nihayi statüsü, Kosova'nın yasa idaresini güçlendirmesine ilişkin etkili mekanizmaları geliştirmeli, örgütlü suçlara ve terörizme karşı savaşmalı ve polis ile adalet alanlarının çok ulusluluk özelliğini koruması

gerekir.

9. Kosova'nın nihayi statüsü, onun hem ekonomik hem de politik gelişimini temin ederek, uluslar arası örgütler ile dış finansi enstitüleri ile etkin olarak işbirliği yapmasını sağlamalıdır.

10. Belli bir süre içerisinde Kosova uluslar arası sivil ile askeri yardıma ihtiyaç duymaya devam edecektir. Uluslar arası topluluk, nihayi statüs hükümlerinin uyumlu olup olmadığını, güvenliği ve özellikle de azınlıkların korunması ile standartların sürekli olarak gerçekleştirilmesinde yetkilileri gözetleyip kendilerine destek sunmak için Kosova'da kalmaya devam edecektir.

2687. Konsey Toplantısı

AB Dis Isleri Bakanlarin Konseyi'nden Kosova hakkındaki neticeleri

Brüksel, 7 Kasım 2005

Başkan Sn Jack Straw ,Büyük Britanya Dışişleri ve Commonwealth İlişkileri Sekreteri

BATI BALKANLAR – Konsey sonuçları

Konsey şu sonuçları onayladı:

5. Konsey, Ambasadör Kai Eide'nin Kosova'daki durum ile ilgili kapsamlı analizini selamlayarak BM Genel Sekreteri'nin Kosova'nın nihayi statüsünün saptanmasına ilişkin politik sürecin başlatması girişimini tamamen desteklemektedir.

6. Konsey, BM Genel Sekreteri'nin, Sn. Martti Ahtisaari'yi BM'nin statüsüne ilişkin elçisi ve Sn Albet Rohan'ı onun yardımcısı olarak atama niyetini selamlayarak AB'nin bu mandata desteklediğini ve kendisiyle daha sıkı bir işbirliğinde bulunacağını teyit eder.

7. Konsey, Kosova'nın nihayi statüsünün saptanmasında Priştine ile Belgrad'ın yapıcı olmalarını davet eder. Tüm topluluklar, ilk sırada da azınlık bir topluluğu oluşturan Sırp'ların bu süreçte kendi rollerini gerçekleştirmeleri gerekir.

8. Konsey, standartların şu anda

ve gelecekte gerçekleştirilmesi önemine işaret etmektedir. Özellikle azınlıkların korunmasına ait olanı özel önem arz eder. Konsey, BM Genel Sekreter Özel Temsilcisi Sn Søren Jessen-Petersen'in yapmış olduğu çalışmaları için kendisini takdir eder.

9. AB, Kosova ile ilgili AB'nin Selanik planını ve Avupa Konseyi'nin 17 Haziran 2005 tarihinde Kosova'ya ait olan Deklarasyonunu hatırlatarak, Avrupa Birliği'nin, Kosova'nın nihayi statüsünün saptanmasına kararlı bir şekilde katılacağını yeniden bildirerek müzakerelere yakından katılacağını ve Kosova'nın nihayi statüsünün saptanmasında çaba harcayacağını bir daha teyit eder. Bunun dahilinde, Konsey, Kosova'da önemli bir rolü sahip olan AGİT de dahil olmak üzere tüm ilgili partnerler ve diğer uluslar arası örgütlerle sıkı bir işbirliğinde bulunmak için hazır olduğunu ifade eder.

10. Konsey AB ile sıkı bir işbirliğinde bulunmaya hazır olan Sn Martti Ahtisaari'nin bu tutumu selamladı. Konsey, SG/HR' tarafından atanan Sn Stefan Lehne'nin, Kosova'nın nihayi statüsü için AB temsilcisi olmasını da onayladı. SG/HR ve Konsey rehberliğinde, AB temsilcisi , BM statüsü ile ilgili elçisinin kendi

mandatını gerçekleştirmesini destekleyecek SG/HR ile Konseyin ilgili organlarına sıralı raporları temin edecektir. Konsey rehberliğinde ve Komisyon ile sıkı işbirliğinde, AB, gelecekte Kosova'daki rolü ile ilgili hazırlıklara katkıda bulunacaktır.

11. AB'nin Kosova'da çalışmalarını genişleteceğinden hareket ederek, Konsey, SG/HR'nin Komisyonu ile birlikte, polis, yasaların hakimiyeti ve ekonomi gibi alanlar da dahil olmak üzere AB'nin gelecekteki rolü ve katkısını saptaması ile ilgili çalışmalar sürdürmesini ve yakın bir gelecekte Konseye ortak önerilerde bulunmasını davet eder.

12. Konsey aynı zamanda, Kosova standartlarının ve Avrupa Partnörlüğü'nde Komisyonun UNMIK ve GÖE'ler ile işbirliği yapmasını Avrupa standartlarına doğru ilerlemede önemli bir adım olarak selamladı.

13. Konsey, Kosova'nın gelecekteki statüsünün Avrupa değerleri ve normları ile uyumlu olması gerektiğini, bunun yanı sıra uluslar arası yasa enstrümanları ve görevleriyle olduğu gibi Birleşmiş Milletler Beyannamesi ile uyumlu olması gerektiğini belirtmektedir. Kosova'nın nihayi statüsünün, etnik geçmişe bakılmayarak

herkesin yaşam, çalışma ve korkusuz ve tehlikesiz olarak yolculuk yapma olanağına sahip olan ve tüm yurttaşların eşit olarak sayıldığı ve farklı kütürlere saygı gösterildiği bir hedefi olmalıdır. Yeni bir düzen tüm mültecilerin ve yerlerinden olanların kendi evlerine güvenli bir şekilde dönmeleri hakkını temin etmelidir. Aynı zamanda kültürel zenginliğin ve dini abidelerin korunmasını da temin etmelidir. Bununla birlikte statüye değin anlaşma, Kosova'nın 1999 yılı Mart ayı öncesine dönülmemesini temin etmelidir. Unilateral ve güç kullanma sonucu çıkan herhangi bir çözüm olduğu gibi Kosova'nın şimdiki toprak bütünlüğünde herhangi bir değişikliğin yapılması kabul edilemez. Kosova statüsüne değin Rezolüsyona göre Kosova parçalanamaz, diğer bir ülke ile ya da ülkenin bir parçası ile birleşemez. Komşu ülkelerin teritoryel bütünlüğü ve iç güvenliğine bütünlüklü olarak saygı gösterilmelidir. Kosova'nın nihayi statüsü Kosova'nın ekonomik ve politik gelişimini temin etmeli ve aynı zamanda onun komşuları için askeri ve güvenlik korkusu olmaması temin edilmelidir. Kosova'nın gelecekteki statüsüne değin rezolüsyon, Priştine ile Belgrad'ın Avrupa Birliğine doğru ilerlemelerini olanaklı kılmalıdır."

Kosova Meclisi Rezolüsyonu

Priştine, 17 Kasım 2005

Şahsi iradelerine göre Halkların Kendi Geleceklerini belirlemelerine değin Birleşmiş Milletler Örgütü Beyannamesi;

Kosovalıların diğer uluslar ile özgürlük ve barış içinde yaşamaları yönünde yasal istemlerini göz önünde bulundurarak;

Kosova'nın tarihi, yasal ve anayasal gelişmeleri ve özellikle de Buyan Konferansı (1943-1944), 2 Temmuz 1990 tarihli Anayasa Deklarasyonu, 1991 yılı Referendum sonuçları ve Kosova'nın 1991 tarihinde bağımsız bir devlet olarak ilan eden Kosova Meclisi Rezolüsyonu uyarınca;

Kosovalıların özgürlük ve bağımsızlık için uzun bir zaman sürdürmüş oldukları mücadelesinden hareket ederek;

İşgale karşı gelen direniş ve Kosova Kurtuluş Ordusu'nun silahlı mücadelesine dayanarak;

Kosova'da mevcut tüm topluluk temsilcilerinin uluslar arası standartlara göre haklarının korunmasını garantisini onaylayarak;

Kosova'nın politik statüsüne ilişkin Politik partilerin programlarına dayanarak ;

Sırbistan'ın Kosova'ya yapmış olduğu katliam ve etnik temizlenmesinin durdurulması yönünde NATO'nun müdahalesini değerli sayarak ve uluslar

arası topluluğunun Kosova'ya yapmış olduğu yardımlarını çok değeli sayarak;

Kosova Meclisi:

Kosovalıların bağımsız bir Kosova'ya ilişkin politik isteklerinin yeniden onaylanması amacıyla şu

REZOLÜSYONU

getirir.

1) Kosova Meclisi, Kosova'nın bağımsız ve egemen bir devlet olmasına dair Kosova halkının istemlerini yeniden onaylar;

2) Kosova Meclisi, Referendum yoluyla Kosova'nın bağımsızlığına değin halkın politik iradesini bi daha teyit eder;

3) Kosova Meclisi, Avrupa Birliği standartlarına uyacak şekilde Kosova Anayasasını çıkarma görevini üstlenir;

4) Kosova Meclisi bağımsız ve egemen bir Kosova devleti

için Birleşmiş Milletler Örgütü, Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği ve diğer ülkelerden uluslar arası desteği talep eder;

5) Kosova Meclisi, Birleşmiş Milletler Örgütü, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın insan hakları ve topluluk haklarına değin Anlaşmaları ve uluslar arası topluluk tarafından kabul edilen sözleşmeleri imzalamak için hazır olduğunu beyan eder;

6) Kosova Meclisi, uluslar arası standartlara uyumlu olarak tüm Kosova halklarına insan haklarını ve özgürlükleri olduğu gibi azınlık toplulukların haklarına saygı göstermeyi ve garanti etmeyi teyit eder;

7) Kosova Meclisi , Kosova'nın Euro Atlantik strüktürlerine entegre olması doğrultusunda hazır olduğunu belirterek,

Kosova'da bu strüktürlerin sürekli çabalarını selamlar, komşu ülkelerle iyi ilişkilerin geliştirilmesi ve yörede istikrarlığın temin edilmesi yönünde çaba harcar;

8) Kosova Meclisi, Kosova'nın toprak bütünlüğü ve sınırlarının değişmeyeceğini taahüt eder;

9) Kosova Meclisi, Kosovalıların bağımsızlık isteklerinin müzakere konusu olamayacağını teyit eder;

10) Kosova Meclisi, Kosova delegasyonunu destekleyerek, delegasyonun çalışmalarını yakından izler, Kosova'nın geleceği ile ilgili her karar ise Meclis kararı veya Referendum yoluyla onaylanacağını bildirir.

Bu Rezolüsyon, Kosova delegasyonunun Kosova bağımsızlığına ilişkin platformun yasal ve politik esaslarını oluşturur.

Kosova delegasyonunun, Kosova'nın nihayi statüsüne ilişkin BM Genel Sekreteri Özel Temsilcisi Martti Ahtisaari'ye sunduğu doküman

Giriş

1. Bu evak, Kosova Delegasyonu'nun durumuna ilişkin BM Güvenlik Konseyi Başkanlığı'nın 24 Ekim 2005 tarihli ifadesi ile başlayan ve Kosova'nın nihayi statüsü süreci ile ona ilişkin sonuç kararına değin kısa özeti içermektedir.

Kosova Delegasyonu'nun tutumu, Kosova'nın bağımsız ve egemen bir devlet olmasına değin 17 Kasım 2005 tarihli Kosova Meclisi oturumunda onaylanan ve Kosova vatandaşlarının politik ifadesini tekrar vurgulayan Kosova Meclisi Rezolusyonu'na dayanmaktadır.

Süreç

2. Kosova Delegasyonu, Kosova'nın nihayi statüsünün belirlenmesi sürecini selamlamaktadır. Bu süreçte yapıcı bir rolü üstlenerek tüm taraflarla özellikle de BM özel temsilcisi, Temas Grubu ve ABD ile Avrupa

Birliği özel temsilcileri ile görüşmelerde yapıcı ve açık olacağını beyan etmektedir. Kosova Delegasyonu, tüm konularla ilgili açık ve yapıcı bir görüşmeye hazırdır. Biz, barışçıl, geniş kapsamlı ve Kosova'da mevcut tüm sorunlarının ortaya atılacağı bir süreçten yana tavrımızı sergilerken, belli politik hedef ve diğer amaçlar uğruna baskı ve şidetten yana olanları kayıtsız olarak reddetmekteyiz.

2.1 Kosova Delegasyonu, Kosova Delegasyonu ile yoğun işbirliğinde olacak tüm azınlık topluluk temsilcilerinin aktif ve yapıcı çalışmalarını selamlıyor.

Bundan hareket ederek, Kosova Delegasyonu, Azınlık Topluluklar Konseyi'nin kurulmasını önermiştir.

2.2 Kosova Delegasyonu, Kosova statüsünün çözümlenmesi sürecinin açık ve şeffaf olması gerektiğine güçlü bir şekilde inanıyor.

Yıllarca hüküm süren geçici statüs ve geçici enstitülerden sonra, Kosova ve bu yöre açısından, Kosova statüsünün ayan olması gerekir.

Tarife

3. Kosova Delegasyonu bu sürecin ayan bir zaman çerçevesinde cereyan etmesi gerektiğine inanıyor. BM özel temsilcisi, BM Güvenlik Konseyi ve Temas Grubu sürecin en geç 2006 yılının ortasına doğru tamamlanması gerektiğine inanıyor. Kosova Delegasyonu bu zaman dilimine bütünlüklü olarak saygılı olacaktır.

Nihayi Statüs: Kosova Devleti

4. Kosova yurttaşlarının en büyük istği, Kosova'nın belirlenmiş olan sınırları çerçevesi içerisinde en nihayet bağımsız ve egemen bir devlet olarak tanınmasıdır. Kosova'nın sınırları hiçbir şekilde değiştirilemez. Kosova Hükümeti, tüm Kosova teritorisinde egemenliğini sağlamalıdır.

4.1 Gelecekte demokratik bir devlet olacak Kosova, tüm vatandaşların erişebileceği yasalara dahaylı bir hukuk devleti olacaktır. Kosova'nın tüm vatandaşları barış ve güvenliğinin sağlandığı ve kendilerine eşit hakların tanındığı, bu arada onların bireysel ve politik haklarına saygının gösterileceği bir devlette yaşamakta eşit

haklar sahiptirler. Kosova'nın gelecekteki Anayasası ve hükümet yapısı, etnik kökenlerini nazare almadan tüm Kosova vatandaşlarını kendi güvencesi altına alacaktır.

Kosova Devleti, demokratik enstitülerin oluşturulması ve fonksiyon edeceğine dair güvence verir.

4.2 Kosova Delegasyonu, tüm toplulukların idareye eşit olarak katılmasını temin edecek yerel ile merkezi düzeyde idareyi örgütlemeye –organize etmeye hazırdır, Kosova Delegasyonu, ademi merkezizliğinin bu hakkı temin etmesindeki öneminin farkındadır.

Kosova Delegasyonu ve Kosova enstitüleri, yerel yönetimin reformunu sağlayacak yasal çerçeveyi hazırlayacaktır.

Kosova, kamuoyu hizmetlerinden eşit bir biçimde yararlanmayı temin ederek farklı toplumların koegzistansına hizmet edecek ve kolaylaştıracak olan yerel bir administrasyonda etkili demokratik strüktürleri temin edecektir.

4.3 Kosova, tüm vatandaşların din, dil ve kültürel geleneklerine saygı gösterecek olan laik bir devlet olacaktır. Özellikle de tüm toplulukların dini ve kültürel zenginliklerinin yasal esasça bütünlüklü olarak

esirgenmesini temin edecektir. Kosova Delegasyonu, bunun, Kosova statüsü ile ilgili Anlaşmanın ayrılmaz bir elemanı olacağını teyid eder.

4.4 Kosova Devleti Anayasası, İnsan Haklarına Evrensel Beyanname, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Her Tür Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına ilişkin BM Deklarasyonu, Kadınlara Karşı Her Tür Ayrımcının Ortadan Kaldırılması da dahil olmak üzere azınlık ve kadınların korunmasına değin ilgili uluslar arası yasalara saygı gösterip onları içerecektir.

4.5 Kosova, Kosova vatandaşlarının tüm haklarına saygı gösterilip tüm vatandaş ve mültecilerin kendi evlerine, mal varlıklarına, dairelerine dönmelerini güvence vermektedir.

4.6. Kosova Delegasyonu ve Kosova enstitüleri, azınlık toplulukların haklarını uluslar arası standartlara uyumlu olarak garanti edecektir. Bu haklar, Anayasa ve ilgili yasalar ile garanti edilecektir.

4.7. Kosova'da bu standartlar enstitü ve yurttaş yaşamının ayrılmaz bir parçası oluncaya kadar Kosova standartların gerçekleştirilmesinde - yasaların hakimiyetinin sağlanması, azınlıkların korunması ve enstitülerin çalışması gibi alanlara ilişkin standartların, ihtiyaç sezildiği kadar bir sürede Kosova vatandaş ve enstitülerince gerçekleştirilmesine özen gösterecektir.

4.8. Uluslar arası yasa ve evrensel demokratik değerler içerisinde, Kosova, insanların, malların, fikirlerin

ve verilerin serbest bir şekilde devinmelerini garanti edecektir. Kosova, uluslar arası hukuk sistemi, yöresel istikrar, toplum, insani ve insan değerlerini tehdit eden terörizm ve diğer olumsuz olaylara karşı yürütülen savaşta katkısını sunacaktır.

Kosova, Interpol ve Europol ile olduğu gibi buna benzer diğer uluslar arası örgütlerle bütünlüklü olarak işbirliği yapacaktır.

Kosova'nın ekonomisi

5. Kosova statüsünün belirsizliği ve eski Yugoslavya'ya ait devlet mal varlığının Kosova'daki iş çevreleri arasında sahiplik iddiaları sürecinde mevcut itirazlar Kosova'nın ekonomik gelişimini engellemiştir.

Kosova Delegasyonu, eski YSFC ve 1998, 1999 yılında Kosova'da olagelen savaştan çıkan tüm anlaşmazlıkların ve sorunların müzakereler yoluyla çözümlenmesini bekliyor. Kosova vatandaşlarının bu mülke sahip olma hakkı vardır ve Kosova'nın demokratik hükümeti, mülk haklarının kısa bir zaman dilimi içerisinde araştırılması ve adaletli bir şekilde karara bağlanması gerekir. Bu yönde mal sahipleri haklarına saygının gösterileceği adil bir yargının sağlanacağını teyit ederiz. Hızlı bir ekonomi büyümenin temin edilmesini hedefleyen açık ve ayarlanmış olan bir ekonomik strüktüre ihtiyaç vardır. Komşularımız ile yakın bir işbirliği ve ekonomimizin dış ülkelere bağlı olduğunu göz önünde bulundurarak, Kosova, açık sınırlar ve yöre içerisinde

serbest bir ticareten yanadır.

Kosova'nın yöresel ilişkileri

6. Kosova, tüm komşuları ile barışçı ve açık ilişkilerde bulunacağını teyit eder. Kendi sınırları dışında başkasının topraklarında gözü yoktur ve kendi topraklarını başkasına vermeyecektir. Bağımsız bir Kosova, uluslar arası yasaları ve BM Beyannamesi ilkelerine bütünlüklü olarak saygılı olacaktır.

6.1 Bağımsızlığın ilan edilmesinden sonra, Kosova tüm komşuları ile daha sıkı ilişkileri gerçekleştirileceğini bekliyor. Bu yöresel işbirliği selamlayıp cesaretlendirecek ve Güney Doğu Avrupa'da serbest ticaret ve ekonomik gelişimin ilerletilmesinden yana tavır benimseyecektir.

Kosova'nın uluslar arası ilişkileri

7. Bağımsız ve egemen bir devlet olarak Kosova, İMF, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü gibi Birleşmiş Milletler ve diğer uluslar arası enstitülere tam üye olmayı hedefler.

7.1 Kosova, Euro - Atnatik strüktürlerine ne kadar daha kısa bir sürede entegre olmayı sabırsızlıkla bekler. AB üyeliğinden önce İstikrarlık ve Katılım süreci konusunda tamamen kararlı olduğunu ifade eder. Güvenlik alanında, Kosova devleti NATO ile işbirliği ve partnörlük ve nihayedinde bu oluşuma katılımı talep eder.

7.2 Bağımsız bir Kosova, devlet güvenliğinin ve tüm yurttaşlarına yasa idaresinin temin edilmesi doğrultusunda AB e NATO ile olduğu gibi

AGİT ve Avrupa Konseyi ve diğerleriyle sıkı bir işbirliğinin yapılmasını selamlıyor.

7.3. Kosova Delegasyonu, Kosova'nın nihayi statüsünün saptanmasından sonra onların bağımsız bir Kosova'da olmaları amacıyla ve Kosova enstitülerinin daha da güçlendirilmesine katkı sunmaları için NATO ve AB'yi davet eder. Kosova Delegasyonu, böyle bir katılımın Kosova'da istikrarın sağlanmasına katkıda bulunacağına ve enstitülerin yapılanması sürecine destek olacağı için böyle bir katılımı selamlar.

7.4. Bağımsız ve egemen bir devlet olarak Kosova, NATO ile işbirliğinde bulunarak, sınırları ve tüm yurttaşlara güvenliği garanti edecek olan savunma güçlerine sahip olacak ve bu yörenin güvenliği ile istikrarlığına da katkıda bulunacaktır.

Sonuç

8. Kosova Delegasyonu, bu dokümanın, kilitsel konular üzere Kosova tutumunun esasını oluşturduğu ve özellikle de onun demokratik , yasalara saygı gösteren ve barışçı bir Kosova devletinin kurulması doğrultusunda esas oluşturduğunu teyit eder.

Bağımsız bir Kosova devleti Kosova yurttaşlarını sakinleştirecektir. Kosova'ya istikrarlık getirmesi yanı sıra, bu, Avrupa'nın ve dünyanın bu bölümünde kalıcı bir istikrarlığın sağlanmasına da katkı sunacaktır.

*Kosova Delegasyonu,
Priştine, 22 Kasım 2005*

Müzakereler: Selfdeterminasyon hakkına karşı

Albin Kurti, VETËVENDOSJE (SELFDETERMİNASYON) Hareketi üyesi

Kendini yönetme hakkını belirleme (selfdeterminasyon) hakkı kolektif haklar kapsamına girer ve onun dışında bireysel özgürlüklerden bahsedilemez. Selfdeterminasyon gelecek dönemdeki kaderimizi belirlemehakkımızı oluşturması yanı sıra kalkınmamız yönünde de özgürlüğü ifade eder. Onun gerçekleşmesi kalkınma koşulunu oluşturması yanı sıra, politik, sosyal ve ekonomik göstergeler negatif bir trend göstermektedir. 'Statüsten önce standartlar'ın gerçekleşmesi yönünde canla başla çalışırken vatandaşın yaşam standardının sürekli düşüşte olduğu gözlenmektedir. Ve burada şaşılacak bir şey yoktur.

İnsanların işyerleri ve bol yiyecekleri olması onlara oy kuyulanma haklarının tanınmasından çok daha önemlidir. Kosova'da ise oylama yapılırken, herhangi bir şeyi gerçekten seçmekten çok yürürlükteki politik sisteme meşruluk kazandırmaktan ibarettir. Kosova Meclisi politik partiler arasında mücadele tuzağına düşmüş bulunmaktadır. Bu partiler vizyon, ideoloji ve caucus denen şeylerden aciz. Genellikle kayırık bir statüye ve lükse susamış bireylerden oluşan bu yönetim kadrosu kendini beğenmişlik neurozuna kapılmış kimselerden oluşmaktadır. Bu politikacılar, sürekli olarak Kosova'nın bağımsızlığı

mutlaka elde edeceğini iddia etmekte. Başka bir seçenekleri olmadığı için onlar bunu söylüyor. Halkın hatırı sayılır bir bölümü, kendilerine yapılan aşağılanmaya inanmak istemediği için bu siyasetçilere inanıyor. Kendi devletin olmadan politik çoğulculuk na yapıcı ne de verimli olamaz. Aksi halde, o, sadece her şeyin normal olduğu sanısına yol açmaktadır. Herşeyden sonra Slobodan Miloşeviç de Kosova'da politik partilere izin vermişti.

Hak ettiğimiz Hükümete de henüz ulaşmış değiliz. Kosova siyasetçileri aslında UNMIK, UNMIK ise Nev York önünde sorumludur. Kosova'daki Sırpların durumu

da kötü: Onların liderleri Belgrad'a hesap vermek durumundadır. UNMIK'in iç yapıları açısından kendisi de demokratik değildir: kararverme sürecinde hiç bir iç demokratik unsuları içermeyen yöntemle emirler yukarıdan tabana doğru verilmektedir. UNMIK Kosova'da demokratik değildir: mahali düzeyden gelen her şey UNMIK tarafından denetime tabi tutulmaktadır. Bu tür bir subordinasyon 1244 No'lu Rezolüsyon ve Anayasal Çerçeve ile öngörülmüştür. Demokrasinin oluşturulması adına demokratik olmayan yollarla idare edilmekteyiz. Selfdeterminasyon (kendini yönetme hakkının belirlenmesi) demokrasinin kurucusu

olduğundan hareket ederek, bu, her tür demokrasinin önemsenmediği anlamına gelmektedir.

Diğer yandan, selfdeterminasyon anlayışı, vatandaşı egemenliğin esas unsuru olarak görmektedir. Biz Kosova'da bunun mahrumuz. Aynı zamanda selfdeterminasyon hakkı eski Yugoslavya'nın parçalanmasında tamamlanmamış bir sürecidir ve bu hak adaletsizliğin bir örneği olarak Kosova'ya tanınmıyor. Kosova'ya kendini yönetme hakkı tanınmadıkça Milošević'in projesinin iflasa uğradığı ve Sırbistan'da nazi kalıntıların kazıldığı ve demokrasi sürecinin start aldığı denilemez. Geleceğimizi belirleme hakkımızın tanınması asırlar boyu bize karşı yapılan haksızlığın, kayıp ve zararlarımızın moral açıdan ancak küçük bir telafisi örneğini oluştururdu.

Kosova'nın kendi geleceğini belirlemesi iradesine saygının gösterilmesi iki yönlü olmalıdır: Sırbistan Karadağ ile dış ve UNMIK ile iç ilişkilerde geleceğin belirlenmesi yönünde şahsi karar hakkının tanınması.

Şu anki durumda Kosova kendini temsil edemiyor. Nihayetinde, önemli olanı da nerede ve ne için temsil edildiği meselesidir. Halihazırda yapılan tüm gayretler BİZİM Sırbistan ile müzakerelere kadar daha fazla temsil edilmemiz yönünde yapılmaktadır. Yapılan tüm güncel yatırımlar uzlaşmadan YANA ne kadar daha fazla olmamızın temin edilmesinden ibarettir. Kosovalı siyasetçiler Sırbistan ile müzakerelerin yapılamayacağını ve görüşmelerin ancak uluslararası toplum ile yapılacağını ve

Kendini yönetme hakkını belirleme (selfdeterminasyon) hakkı kolektif haklar kapsamına girer ve onun dışında bireysel özgürlüklerden bahsedilemez. Selfdeterminasyon gelecek dönemdeki kaderimizi belirleme hakkımızı oluşturması yanı sıra kalkınmamız yönünde de özgürlüğü ifade eder. Onun gerçekleşmesi kalkınma koşulunu oluşturması yanı sıra, politik, sosyal ve ekonomik göstergeler negatif bir trend göstermektedir. 'Statüsten önce standartlar'-ın gerçekleşmesi yönünde canla başla çalışırken vatandaşın yaşam standardının sürekli düşüşte olduğu gözlenmektedir. Ve burada şaşılacak bir şey yoktur.

bu görüşmelerin Kosova'nın statüsü ile ilgili olmayacağını söylüyorlar. Ve bu iki konu hakkında konuşurken iki kez yalan söylüyorlar.

Kosova hakkında müzakereler Sırbistan ile yapılacaktır. Onlar içerik ve proje olarak kendi geleceğini belirlemesine dair Kosova halkının iradesiyle tamamen terstir. Hazırlanmakta olan müzakere süreci halkın iradesinin çiğnenmesi, küçümsenmesi ve ayaklar altına alınması anlamına gelmektedir.

Müzakereler sadece iki eşit taraf arasında yapıldığı zaman anlamlıdır. Kosova, Sırbistan gibi devlet değildir, Sırbistan'ın gibi real bir Hükümeti yok, sadece fiktif bir iktidara sahiptir. Kosova Hükümeti gerçek bir içerikten birkaç esasa mahrum bırakılmıştır: kilitli bakanlıkları yoktur (savunma, içişleri, dışişleri, adalet ve haberleşme bakanlıkları yok) mevcut bakanlıkların ise tam yetkileri yoktur (Örneğin, Enerji Bakanı Ethem Çeku, toplumsal birer şirket konumunda olan KEK ve Trepçe şirketini kontrol edemiyor ve bu konuda tüm yetkiler Kosova Güvenlik Ajansı'nın 'Kosovo Trust Agency' yetkisine bırakılmıştır). Sırbistan'ın paralel yapılarının Kosova'daki faaliyetlerine son verilmediği için Kosova Sırbistan ile müzakerelerde bulunamaz. Tepesinde UNMIK

bulunan Kosova'nın başında da Sırbistan bulunmaktadır. Demek ki ülkemiz, evlerimiz ve özgürlüğümüz için müzakere yapmamız gerekecek. Aslına bakılırsa Kosova'nın statüsü değil, halkının özgürlüğünün eksikliği sözkonusudur. Bu ise hapiste olanın müzakere yapmadığı anlamına gelir. Müzakereler her zaman kompromisle sonlanır çünkü böyle bir olasılık için hazır olmak gerekir.

İşlediği suçlar için Sırbistan pişmanlık duymadı ve kurbanlara yönelik hiç bir adil sonuç da uygulanmadı. Dahası, Sırbistan tekrar Kosova'yı eline geçirmek istiyor. Ancak, daha önce desentralizasyon ile onu parçalamayı amaçlıyor. En iyi olasılık olarak, Sırbistan, bir kez elimizden aldığı şeyi geri vermeyi teklif ediyor: özerkliği! Müzakere yapılabilecek tek Sırbistan, Kosova'nın kendi geleceğini kendisinin belirlemesini tanıyan bir Sırbistan'la mümkündür. Elbette ki Sırbistan'la müzakere edeceğimiz çok şey vardır, ancak bunu özgür ve eşit olduğumuz durumda yapabiliriz.

Sadece selfdeterminasyon Kosova'daki Arnavut ve Sırp arasında iyi ilişkilerin kurulması için gereken koşulları temin edebilir. '80'li yıllarda eski Yugoslavya hapishanlerinde bulunan toplam politik mahkûmların % 80'ini

Arnavutlar oluşturuyordu, çünkü Yugoslavya'da yaşayan tüm öteki halklara nazaren Arnavutlar en az haklara sahipti, çünkü Kosova daha geçlerde devlet olan diğer birimler gibi Cumhuriyet değildi. Buna rağmen 1974 yılında tanınan özerklikten sonra Arnavut ile Sırp arasındaki ilişkiler en parlak günlerini yaşadı çünkü Kosova Belgrad'ın kontrolünden olabileceken uzak mesafedeydi. Bu ilişkiler ise Milošević iktidarı döneminde en kötü günlerini yaşıyordu, çünkü onun güçlerinin tamamen işgali altında kalan Kosova'da aynı bu güçler tarafından terör de uygulanıyordu. Şimdiye kadar görülmemiş seviyede en iyi ilişkiler ise dışa yönelik geleceğin belirlenmesinin kesinleşmesinden sonra sağlanacaktır. Kosova'daki Arnavut-Sırp ilişkileri, Kosova'nın Belgrad'tan olan uzaklık mesafesine endekslidir.

V E T E V E N D O S J E (SELFDETERMİNASYON) hareketinin başlangıçtaki hedefi UNMIK totaliter rejiminin polarizm ile değiştirilmesiydi. Politik partiler esasınca olmayan yeni bir bölünmüşlük, yani bir yanda adil olmayan bir rejim, diğer tarafta ise özgürlük, hukuk ve eşitlikten yana olan halktan oluşan bir bölünmüşlük giderek daha belirgin olmaktadır. Gerçek bir diyalektik için böyle bir bölünmüşlük kaçınılmaz bir şeydir. Her halkın olduğu gibi bizim de toprak ve ekmeğe ihtiyacımız vardır. Böyle bir şey için ise, selfdeterminasyon yoluyla kendimiz yönetme hakkımızın tanınmasına ihtiyaç vardır ve bu sayede kendimizi tamamalamış olacağız.

Priştine, 15 Kasım 2005

Meclis'te son gelişmeler

Franklin De Vrieze, AGİT 'in Kosova Misyonu

Assembly adopts resolution reaffirming will of the people

Meclis vatandaşlar istemlerinin yeniden onaylanmasına değin Rezolusyonu onayladı

17 Kasım 2005 tarihinde Kosova Meclisi, Kosova delegasyonunun statüs müzakereleri için yasal ve politik platformu olarak kullanılacak olan ve Kosova'nın bağımsız ve egemen bir devlet olmasına değin Kosova vatandaşlarının istemlerine ilişkin Rezolusyonu onayladı.

29 Eylül tarihinde, muhalefet partisi olan PDK girişimde bulunarak Rezolusyon tasarısını sunmuştu. Öneri, tüm politik partiler için kabul edilir olabilen nihayi bir önerinin tasarlanması göreviyle görevlendirilmiş olan çok partili çalışma grubunun oluşturmasına aitti. Yasa, Hukuk ve Anayasal Çerçeve Komisyon ve Uluslararası İşbirliği ve AB'ye Entegre Komisyonu birer taslak metin hazırladılar. Tüm politik parti liderlerinin ve iki Komisyon Başkanının, statüs sürecinin saptanmasında tek yönlü adımlara imkan vermeyen Temas Grubu Rehber İlkelerini göz önünde bulunduran tek metin tasarısı üzerine uzlaşmaları gerekiyordu. Temas Grubu'nun mesajını bildirdikten sonra, GSÖT ve ABD Ofisi Şefi görüşmelerin başlamasından önce GÖE ile Uluslararası Topluluğu arasında çıkabilecek olan anlaşmazlığı önlemek için müdahale ettiler. 17 Kasım tarihinde parlamento grupları arasında saatlerce süren danışmalardan sonra, Kosova delegasyonunun statüs konusunu görüşmesi için bir platform olarak kullanılacak olan ve buna karşı UNMIK tarafından hiçbir uyarı olmayarak rezolusyon metnini destekledi. (Rezolusyonun tam metni bu sayıda yer almaktadır)

Meclis, yeni Anayasa metnini tasarlama girişimini onayladı

AAK parlamento grubu, 21 Ekim 2005 tarihinde Meclis Başkanlığına yeni bir Anayasanın tasarlanmasına değin öneriyi sundu. AAK, anayasanın hazırlanmasında sorumlu olacak olan çalışma grubunun parlamento grubu liderlerinden; Yasa, Hukuk ve Anayasal Çerçeve konuları ile Toplulukların Hak ve Çıkarları Komisyonları üyelerinden oluşturulmasını önerdi. Bu öneri 17/21 Kasım tarihlerinde yapılan genel kurul toplantılarında geniş bir şekilde tartışıldı, LDK ise Anayasayı tasarlayacak yeni bir Komisyonun kurulmasını önerdi. En nihayet, anayasanın tasarlanması girişimi konusunda oylamanın yapılması ve daha geçlerde çalışma grubunun yapısı hakkında Meclis Başkanlığının parlamento grupları ile anlaşmaya varması gerektiği ile ilgili uzlaşmaya varıldı. Öneri oybirliğiyle kabul edildi..

Meclis Güvenlik Komisyonunun kurulması ertelendi

10 Ekim tarihinde, Acil durumda hareket etme Komisyonu, Başkanlığa bir dilekçe sundu. Bu dilekçeye göre Komisyon, "güvenlik alanında çalışacak olan parlamento komisyonunun kurulması çalışmalarının hızlandırılmasını ve Acil durumda hareket etme Komisyonunun var olup olmamasının açıklığa kavuşturulması istenmektedir." 17-21 Kasım tarihlerinde yapılan genel kurul toplantılarında, parlamento gruplarının değişik görüşlere sahip oldukları açığa çıktı. Aslında burada Yeni Güvenlik Komisyonunun kurulup kurulmayacağı ve var olan Acil durumda hareket etme Komisyonunun güvenlik konularını kapsamaması için sorumlu olup olmayacağı sözkonusuydu. Toplantıya başkanlık eden, Başkanlık ve parlamento grupları arasında anlaşmaya varıluncaya kadar konunun ertelenmesine karar verdi.

10 Kasım tarihinde Danışma Grubu İç Güvenlik Sektörünün (DGİGS) görüşülmesine değin ilk toplantı GSÖT tarafından düzenlendi. Güvenlik konusunda görüşlerini ve düşüncelerini belirtmek amacıyla GÖE, uluslararası topluluk, politik partiler, topluluklar, sivil toplum örgütleri ve diğer ilgili gruplardan oluşan 50 kadar temsilci katıldı.

18 Kasım tarihinde, AGİT'in parlamento güvenliği denetimine dair programı başladı. İlk yuvarlak masa toplantısına 16 Meclis üyesi de dahil olmak üzere 28 katılımcı katıldı. Cenevre'deki Silahlı Güçlerde Demokratik Kontrol (SGDK) birlikte toplantıyı düzenleyerek konukları davet etti : Slovenya ve Romanya Parlamentosu üyeleri yanı sıra Kuzey İrlanda Politik Reformu denetim Komisyoneri de katıldı. AGİT Kosova Misyonu, Bosna Hersek, Sırbistan ve

Arnavutluk'tan politik reformlarla ilgili yasa hakkındaki konuşmacılar da temin edildi.

Meclis BMK'nun kurulmasında ileriye gitti, yasa tasarılarını onayladı

17-21 Kasım'da yapılan toplantıda, Meclis, Bağımsız Medya Komisyonu Konseyi'ne üyelerin atanmasına değin öneriyi yapacak olan ad-hoc parlamento komisyonunun kurulmasını onayladı. İlk okunuşta Meclis Besin Yasası Tasarısını ve ikinci okunuşta ise Yabancı Yatırımlar, Endüstri Dizaynı ve Akreditasyonlara ilişkin yasaları kabul etti.

Meclis'e değin yasal program sona erdi

AGİT'in Kosova Meclisi Yasa Departmanına altı ay sunmuş olduğu destek projesi 2005 yılı Ekim ayının sonunda sona erdi. Paris'in Institut International La Defense tarafından gerçekleştirilen bu proje Meclise, AIA'nın geçici olarak kestirilmiş olan hukuk alanında uzmanlık ve hukuki tercüme kapasitelerini temin etmeye yönelikti.

Çalışma gruplarını geliştirmek amacıyla programa birkaç komisyona yardımda bulundu ve özel alt komisyonların kurulmasını destekledi. Girişim, ilgili komisyonların uluslararası topluluğu ile UNMIK I. Sütunu ve Yasal İlişkiler Ofisi ile birkaç danışma toplantısı yaparak hukuk ve güvenlik konusundaki yetkilerin aktarılmasına ve işbirliğinin geliştirilmesine katkıda bulundu.

Proje kapsamında, Meclis Personelinin Statüsüne değin Yasa Tasarısı, Meclis Sekreterliğinin Örgütlenmesine dair Yasa Kuralı ve Meclis Sekreterliği Tüzük Tasarısının hazırlanmasına destek sunuldu.

İstikrarlık Paketi yöresel –mahali mülkü görüştü

Güney Doğu Avrupa İstikrarlık Paketi (GDA) yıllık Yöresel Masası ve konuya odaklanan Çalışma Grubu yöresel mülk – mal varlığı konusunu görüşmek amacıyla 15 – 16 Kasım 2005 tarihleri arasında Prag'da bir araya geldi. 80 ülkeyi temsil eden 200 kadar katılımcı ve örgütler, bunların arasında GÖE temsilcileri de yer almaktaydı, Güney Doğu Avrupa İstikrarlık Paketi nezdinde yöresel işbirliğinin yapılması olanaklarını görüştü. I. Çalışma Masası (Demokrasi) kapsamında yürütülen tartışmaların ana konusunu yöresel parlamento işbirliği oluşturmaktaydı. Gelecekte AB'ye üye olmak için daha güçlü bir yöresel işbirliğinin yapılması amacıyla GDA Parlamentolarının önemi vurgulandı.

GDA ülkelerinden altı parlamento üyeleri yasaların gerçekleştirilmesi, AB'ye üye olmak için çalışmakta olan komisyon çalışmalarının geliştirilmesi, güvenlik sektörünün demokratik denetiminin yapılması, bütçe kontrolü ve yasal reform alanlarında etkili bir parlamento denetiminin yapılmasına gelecekte önem verilmesi gerektiği ile ilgili fikire oybirliğiyle vardı.

"Siyasi Strateji Grubu", soldan sağa Jakup Krasniqi, Ylber Hysa, Skender Hyseni, Blerim Shala, Kolë Berisha, Ardian Gjini.

Kosovo Delegasyonu statüs konuşmalarına değin platformu, stratejiyi hazırlıyor

6 Ekim 2005 tarihinde düzenlenmiş olduğu ilk toplantısı ile Kosova'nın Statüs Müzakerelerine değin Delegasyonu, statüs konuşmaları ile ilgili platformu ve stratejiyi hazırlamak için birkaç toplantı düzenledi. Kosova Delegasyonu üyeleri şunlardan oluşmaktaydı: Kosova Başkanı Dr. Ibrahim Rugova, Kosova Meclis Başkanı Nexhat Daci, Kosova Başbakanı Bajram Kosumi, muhalefet liderleri Hashim Thaçi (PDK) ve Veton Surroi (ORA), ve planlaştırılan çalışma gruplarının koordinatörü Blerim Shala. Toplantıda, dört ana Kosova Arnavut politik partisi başkan yardımcılarında oluşan "Politik Stratejik Grubu," oluşturuldu. – Kole Berisha (LDK), Jakup Krasniqi (PDK), Ardian Gjini (AAK), ve Ylber Hysa (ORA) – ve Blerim Shala. Politik Stratejik Grup, 'şimdiye kadar yapılmış olan önerilere dayalı olarak bağımsız ve eğemen bir Kosova devletinin kurulmasına değin politik platformun tasarlanması' çalışmalarını başlamakla görevlendirildi. Kosova Delegasyonu'nun beşinci toplantısı 18 Kasım'da yapıldı. Bu toplantı, Başkan Rugova Ofisinin azınlık topluluklarından oluşan 'Danışma Komitesinin' azınlık konuları ile ilgili bilgileri vermek için ekibin kurulduğuna ilişkin bildiriye yayınlamasından sonra yapıldı. "Uzman çalışma gruplarının" kurulmasına değin öneri de onaylandı. Kosova Delegasyonu 21 Kasım'da bir araya gelerek, 22 Kasım'da özel temsilci Martti Ahtisaari'ye sunulacak platform belgesini onayladı.

(Platformun tam metnini bu sayıda bulabilirsiniz)

ASI Misyon İfadesi

Meclis'i Destek Girişimi (ASI) Kosova Meclisini güçlendirmek ve profesyonelleştirmek için destek sunan demokratizasyon programlarının inter – ajans koordinasyon mekanizmasıdır. ASI'nin çalışmaları, demokratik yönetmeliklerinin tanınması ve onlara karşı saygının gösterilmesi, şeffaflık ve kamuoyuna karşı sorumlu davranma, yasal gündem sıralarının geliştirilip gerçekleştirilmesi, çok dilliliğe karşı saygının gösterilmesi ve yöresel ile inter parlamento irtibatlarına dayanan demokratik politik kültürde odaklanmaktadır.

ASI partnörleri, kaynakları biriktirmek, bilgileri paylaşmak ve Meclis ile doğrudan doğruya yapılan bir interaksiyonda ihtiyaçların belirlenmesinde programları koordine etmektedir. ASI koordinatörü olarak,, AGİT Kosova Misyonu, tüm ASI partnörleri ile irtibat kurarak ve Meclis temsilcileri ile yapılan danışmalardan sonra sıralı koordinasyon toplantılarını düzenlemektedir. ASI'nin sıralı Bülteni, Kosova Meclisi'ndeki son gelişmeler hakkında geniş bir yerel ve uluslar arası kamuoyuna olduğu gibi ASI destek programları hakkında bilgi vermektedir.

Şu anda ASI'ye katılanlar :

Friedrich Ebert Stiftung (FES), Friedrich Naumann Stiftung (FNS), Konrad Adenauer Stiftung (KAS), Doğu Batı Parlamento Pratiği Projesi (EWPPP), Avrupa İmar Ajansı (EAR), Birleşik Devletler Uluslararası Gelişme Ajansı (USAID), Ulusal Demokratik Enstitüsü (NDI), Birleşmiş Milletler Gelişme Programı (UNDP) ve İnter Parlamento Birliği (IPU), AGİT'in Kosova Misyonu ile Kosova Meclis'i işbirliğiyle gerçekleştirilmektedir.

Yazi Isleri Heyeti:

Sven Lindholm, Ramush Tahiri, Franklin De Vrieze, Blerim Vela, Labi-not Hoxha, Edmond Efendija, Krenar Loshi.

Misyonu Karargahları, 10000 Pristine

Tel: (+381-38) 500 162 Faks: (+381-38) 500 188

Irtibat kuracağınız kişi: franklin.devrieze@osce.org

<http://www.osce.org/kosovo>

Bu bültende ortaya atılan görüşler katkıda bulunanların kendi görüşleridir ve Meclis, AGİT'in Kosova Misyonu ya da ASI partnerleri olan örgütlerin görüşlerini temsil etmemektedir.

Bu Bültendeki fotoğraflar: Günlük Express Gazetesi: sayfa 1, 12 (Ferdî Limani) / sayfa 3 (Flaka Kuqi) / sayfa 4, 13, 14, 20, 23 (Astrit İbrahimî) / sayfa 5, 8, 11 (Fisnik Dobreci) / sayfa 15, 18 (Ermal Meta) / sayfa 24 (Atdhe Mulla) / AGİT: sayfa. 2, 6, 7, 10, 17, 22.